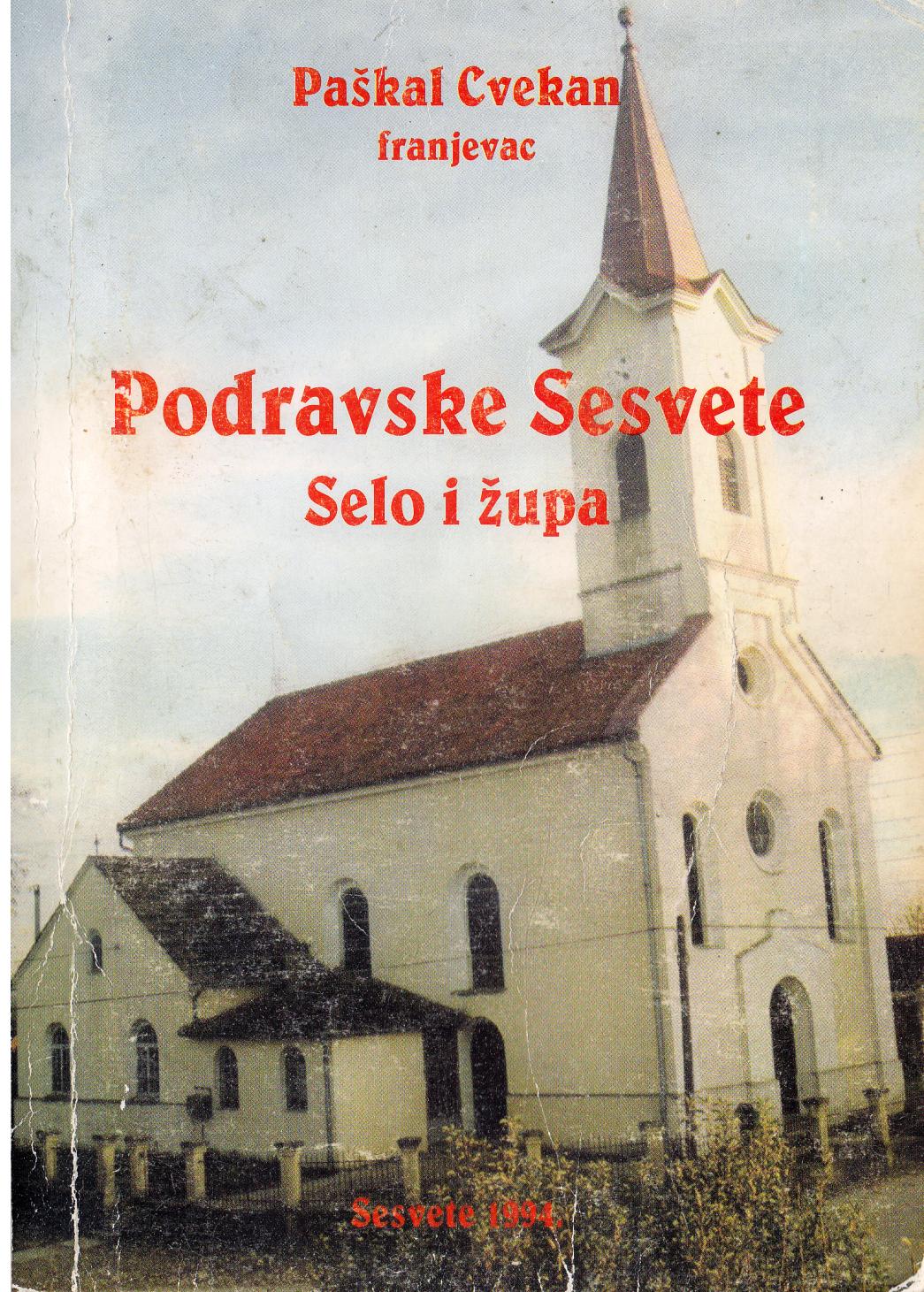

Paškal Ćvekan
franjevac

Podravske Sesvete

Selo i župa

Sesvete 1994.

Franjevac Paškal Ćvekan (1913. - 1998.), rođeni Podravac iz Ferdinandovca. Autor je i 50-ak raznih monografija, raznih tematika, od povijesnih do duhovnih. Tako je, kroz četrdesetak godina svojega rada obradio povijest gotovo svih podravskih naselja od Đurđevca do Virovitice. Jedan od posljednjih radova je njegova knjiga "Podravske Sesvete - selo i župa". Ćvekanovi radovi povijesnog tipa nedvojbeno su često vrlo važni, jer je on o nekome naselju, župi ili općini po prvi put obradio i objavio nešto konkretno i cijelovito. Tako je i navedena knjiga o Podravskim Sesvetama izuzetno važna za ovaj kraj, pa ju donosimo u originalnoj verziji. Ova je knjiga nezaobilazna prilikom proučavanja povijesti Podravskih Sesveta i okolice.

Paškal Cvekan, franjevac
PODRAVSKE SESVETE
Selo i župa

Paškal Cvekan, franjevac
PODRAVSKE SESVETE
Selo i župa

Paškal Cvekan
franjevac

Izdaje i odgovara:
PAŠKAL CVEKAN
Zvonimirov trg 8. Virovitica

Lektor i korektor:
SLAVKO KIRIN

Tehnički urednik:
STJEPAN AČ

ISBN 953-6340-02-x

PODRAVSKE SESVETE Selo i župa

Povjesno-kulturni prikaz uz
660. obljetnicu spominjanja Sesveta
(1334-1994), 300. obljetnicu postanka
današnjih Sesveta (1695-1995) i 110.
obljetnicu postanka župe (1885-1995)

Tisak: "Prosvjeta" Bjelovar, 1994.

Podravske Sesvete 1994.

Moto:

*- Ljubav razgrće stope života
što ih život u vremenu
prolaznošću želi zasipati*

UVOD

Marom pisca mnogih monografija i povijesnih spisa o Paškala Cvekana, franjevca, izlazi na svjetlo dana i ova knjižica. Ispod pera vrijednog pisca iz mraka daleke prošlosti izranja i župa Podravske Sesvete. Tako saznamjemo, da se u najstarijem popisu župa zagrebačke biskupije iz godine 1334. spominje i župna crkva Svih Svetih u blizini kaštela Gorbonuk. Ta župa je bila najbliža dvjema župama i to sv. Hadrijana (današnji Oderjan) i sv. Nikoli (današnji Prugovec) sada sela u župi Kloštar Podravski. Do turskih osvajanja imamo još jedan spomen župe Podravske Sesvete, a to je godina 1501.

Padom Virovitice god. 1552. zatutnjalo je tursko kopito i ovim krajevima, te prestaše postojati mnoge župe, a među njima i župa Svih Svetih u Podravskim Sesvetama. Štrah pred Turskom silom natjerao je stanovništvo u bijeg i gdje je do tada cvao bujni vjerski život zavladala je pustoš, kroz 132 godine.

Kad je god. 1684. od Turaka oslobođena Virovitica, ovaj kraj počinje ponovno oživljavati. Među prvim naseljima, koja su ponovno oživjela nalazimo i Podravske Sesvete. Spominju se već god. 1695. Dakle pred 300 godina. Trebat će dugo vremena da se mjesto opet oporavi. Kada je god. 1702. u Kloštru Podravskom osnovana župa sv. Benedikta, toj župi pripada i naselje Sesvete. Osamdeset godina iza toga Sesvete su imale 80 kuća sa 615 duša. Dana 8. XII 1885. god. odjeluju se Sesvete od župe Kloštar Podravski te postaju samostalna župa Svih Svetih, sagrađena god. 1878. postaje župna crkva, što je i danas.

Župa Podravske Sesvete danas je po broju župljana isto onako velika kao što je bila prigodom svog osnutka pred 110 godina. Nadamo se da će župa ponovno rasti i da će još dugo živjeti te da će sveti trag vjere ostati trajno ovdje na obalama hitre Drave pod zaštitom i zagovorom Svih Svetih.

*Tomislav Hrupec
župnik sesvečki*

POGLED U PROŠLOST

I ako se ljudski život odvija između prošlosti, koje više nema i budućnosti, koja još nije, samo je čovjeku vlastito da se u sadašnjem trenutku snagom razmišljanja može okrenuti u daleku prošlost i sabirući mnoge pojedinosti prošlih sadašnjosti sastaviti sliku te nepoznate prošlosti. A sve to s nezasitnom željom da ispita temelje, na kojima počiva, razvija se i raste njegova životna sadašnjost i prestaje biti budućnost.

Ljudsko djelovanje je slično ali nije isto i istovjetno. Sve se mijenja, razvija se, raste, diže se i pada, ide, žuri se, napreduje, postaje drukčije. Zakon je to prostorne i vremenske uvjetovanosti ljudskog života i rada. I zato: sličnost nije istovjetnost.

Svjetлом razumnosti samo je čovjek sposoban postavljati pitanja i tražiti odgovore. Nebrojeni - zašto? traže svoj-zato. I kad najspasobniji od ljudi-učenjaci-postavljaju pitanja velikoj prirodi i dobivaju odgovore, koji su duboko razumni znak skladnosti i uzakonjenosti, s pravom zaključuju da se na dnu cjelokupne pojavnosti svijeta svemira i života nalazi Inteligencija, živi i razumni, osobni Netko, Istina, koju učenjak nazire prisutnu kao iza zastora, privlači ga, dobiva odgovore, ali nikada poslijednji i zato može neprestano dalje tražiti. Odgovori koje je dobio uvjetuju izgradnju tehničkih naprava, mnoštvo strojeva, kojima ljudi olakšavaju uvjete svoga životnog rada u privređivanju potrebnih sredstava za život. Iz toga opet slijede novi i složeniji oblici na svim područjima ljudske djelatnosti i traže nove međusobne odnose - nove društvene oblike međuljudskog saobraćaja. I zato: prošlost ne može biti i nije istovjetna sadašnjosti, ali ni sadašnjost po svojim sadržajima djelovanja ne može ništa oduzeti prošlosti, jer jednom učinjeno, ostaje u svojoj prošlosti nepromjenljivo. I sadašnjost je objektivna, poštena, ako prošlo promatra očima sadašnjosti i nikada prošlome ne pridjeva želje i gledanja svoje sadašnjosti.

x x x

Pogled u prošlost je uvijek zanimljiv i privlačan, ali ne samo zato, jer otkriva neke sadržaje ljudskog djelovanja. Zanimljivost i privlačnost prošlosti počiva na snazi svjedočanstva da je čovjek uvijek i u prošlosti kao i u sadašnjosti - potvrđivao kao čovjek, upravo po tome što je cjelokupnom svojom djelatnošću svjedočio, kako je sposoban vladati i prirodom i samim sobom, ali

ne snagom svojih tjelesnih, fizičkih sposobnosti, nego snagom svjetla svoje razumnosti i sposobnošću samoodređenja u djelovanju - slobodom volje. Shvaćanjem odnosa između uzroka i posljedice kao i snagom samoodređenja u djelovanju čovjek se od prvih početaka svoje pojavnosti u vremenu i prostoru potvrđivao kao biće koje prema svemu oko sebe i prema samome sebi može zauzeti stav, koje svoju tjelesnu nediferensiranost-jer čovjek po tijelu za razliku od svih živih bića nema osiguranu životnu egzistenciju (zaštita tijela, sredstva za obranu i pribavljanje hrane)-uspješno nadomiješta upravo ovom svojom duhovnom bitnošću koja ga izdiže nad sva živa bića.

Čovjekova sposobnost - vladati prirodom i uspješno sebi osiguravati sva sredstva za tjelesno uzdržavanje, samo je jedan vid čovjekova djelovanja i to - najnesavršeniji, premda koristan i potreban. Materijalna dobra zadovoljavaju tijelo i tjelesne potrebe, ale ne ono duhovno u čovjeku, gdje se istina spoznaje i dobro ljubi. Čovjek nije samo potrošač nekih materijalnih dobara i nije sam. A upravo ovo saznanje da nije sam i ne može postojati bez drugih - bez odnosa prema drugima, koji su isto kao i on - sami svoji, razumni i slobodni, unutrašnji-osobna bića, koja žele spoznavati i ljubiti, biti priznavani i poštivani, subjekti a ne puki predmeti, koji služe i po kojima se gazi.

Prošlost svjedoči a sadašnjost potvrđuje da svaki čovjek nosi u sebi bogatstvo unutrašnjeg života, u koji drugi silom i bez njega ne mogu ući. Svaki je čovjek tajna koju drugi bar malo otkrivaju, ako su spremni odreći se njena posjedovanja. Ljudski su odnosi međusobni odnosi, a ovi su mogući i ostvarljivi samo humanim djelovanjem, koje znači: besplatnost, smješak dobrote i plemenitost, spremnost potvrđivanja, davanje i ljubav. Čovjek u njegovu unutrašnjem biću nitko ne može prisiliti da misli ili da hoće što sam neće. Kao osobno biće čovjek se može sam otvoriti, otkriti, očitovati, objaviti i dati. A tako čovjekovo djelovanje mogu drugi primiti samo onda, ako se i sami daju bez želje za prisvajanjem i posjedovanjem. Budući da su prave ljudske vrijednosti - ono humano - obilježene nazivnikom besplatnosti dara i ljubavi, one su uvijek općenite ili ih nema. I zato: prošlost nam otkriva da čovjek koji se neljudski, sebično i posvojno odnosio prema drugima, gledajući u njima predmete i sredstva svoje veličine, i sam sebe ponizivao, sramotio i rušio u svom čovještvu.

x x x

Gledanjem u prošlost čovjek ne želi živjeti životom čovjeka nesavršenih, primitivnih tehničkih mogućnosti. Ne želi se vratiti u djelatnost motike i kose, sjekire i pile, nareda i kolovrata, preslice i stupe, trlice i predje, konoplje i lana. Ne želi jesti kukuruzni kruh, žgance od heljde, kašu od prosa i svakog proljeća prenašati stajska gnojivo u primitivno iskopanim jablanovim struganjama po brazdama njive u vrijeme sađenja krumpira i kukuruza, a najmanje pak sam sebi za zimskih mjeseci tkati i šivati košulje i gaće, praviti grablje i vile, tesati trupce i slamom pokrivati kuće i štaglje. Ne oduševljavaju ga drvenjare s visokim i niskim tramovima, a najmanje ognjišta gdje dim tjera suze iz očiju i ljeti i zimi. Ne privlače ga ni močvare i bereki, mrtvice s davljenjem, stoke u živom blatu, a ni strah od poplave i drndanja okovanih kola po blatnim i izrovanim putevima, premda u tome ima ljepote i čari za pjesnike i naivne slikare.

Pogled u prošlost želi oživjeti sjećanje onih vremena na određenom prostoru zemlje, gdje se čovjek doduše borio za svoj ljudski opstanak kao i mi danas, ali u toj borbi i hrvanju, nije ipak mogao zatonuti u sebi i naravne potrebe svoje ljudske naravi, da nije sam i da sam sebi nije dostatan. Čovjek prošlosti nije mogao zanijekati, da je trodimenzionalno biće i da mu se životno djelovanje nužno mora odvijati u tri pravca: u odnosu prema svijetu kao nižemu od sebe, prema sebi sličnim i jednakim i prema višem od sebe. Zato je njegovo djelovanje uvijek nosilo biljež: materijalne, socijalne i kulturne djelatnosti. Ova tri bitna svoja životna odnosa čovjek ne može ukloniti ni izbrisati a da ne prestane biti čovjekom.

I dok u odnosu prema svijetu stvorena vrijedo ono: zavladaj i zagospodari, a prema sebi jednakim-prema ljudima-poštivaj i u zajednici a njima zavladaj, u odnosu prema Najvišemu čovjeku se osjeća ograničen i zato nužno ovisan, traži vezu, nastoji uspostaviti saobraćaj, jer je upravo Najviši i Neograničeni, živi i osobni Netko, Prisutnost koja sve ispunja, temelj čovjekova postojanja i utemeljenost čovještva u čovjeku. Čovjek postaje čovjek u sebi i u odnosu prema drugim ljudima upravo po svome odnosu prema Najvišemu, kojega spoznaje kao Stvoritelja, Zakonodavca i dobra Oca i želi uspostaviti saobraćaj djelima poklonstvom, zahvalnosti, prošnje i kajanja-djelima religiozne službe. Bez Boga nema ni čovjeka, jer samo Stvoritelj

kao osobni i živi Netko, koji neprestano daje i potvrđuje čovjeka u postojanju, a to je stvaranje, izvor je u čovjeku djelovanja, koje čovjeka čini sličnim Bogu, jer izlazi iz čovjekove unutrašnjosti kao potpuna besplatnost i dar-ljuubav. I zato: prošlost nam potvrđuje da je religioznost naravna potreba svakog čovjeka i kao takova trajno prisutna i neukloniva, a jer je ukorijenjena u naravi kao potreba, ne treba je dokazivati, davno bi bila suvišna, jer čovjeka ne bi više bilo.

x x x

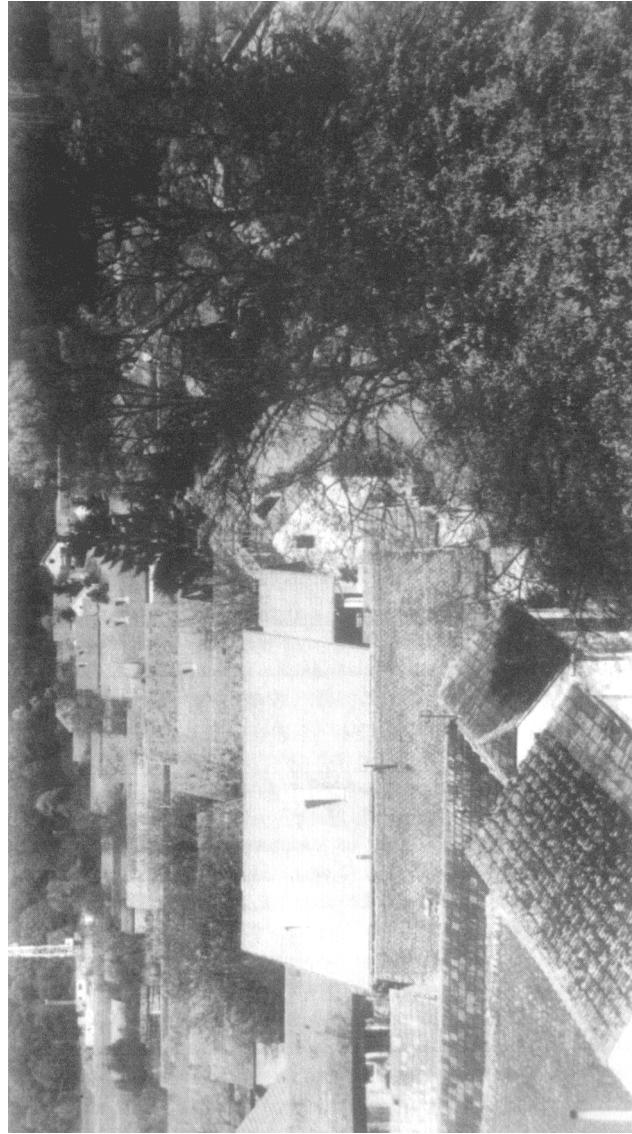
U ovom okviru misli i pogled u prošlost sela Sesvete otkrit će nam mnoge pojedinosti, koje su ne samo zanimljive nego mogu biti i korisne. Otkrit će nam kako je već sam naziv tog naselja najnesporednije povezan s religioznošću, stanovnika u prošlosti tog sela, jer najstariji pisani spomen Sesveta kao naselje doznajemo upravo po tome, što je u njemu postojala katolička župa Svih Svetih, gdje su ljudi, ne samo naravno religiozni, nego i vjernici-Kristovi sljedbenici-kršćani, jer su štovali Boga na temelju objavljene vjere i tražili zagovor svih onih kršćanskih velikana, koji su po Bogu postali sveti-Svi Sveti.

Ove povjesne činjenice ne treba se stidjeti. Naprotiv! Prošlost od preko 660. godina ipak nešto svjedoči i znači.I vredno je gledati u tu prošlost, sjećati je se i razmišljati o njoj. Napose sada, kad se navršava 300 godina od naseljenja prvih stanovnika suvremenog naselja Sesvete.

Ove skromne stranice kao što je skromna i prošlost ovog naselja željele bi potaknuti čitatelje, da svoje poglede uprave na tu skromnu prošlost sela i župe Podravske Sesvete i nauče je poznavati i njome se ponositi, jer uistinu ništa nije neznatno i maleno što ljubav stvara, a poštivanje čuva i vjerno predaje novim naraštajima.

1. TRAGOVIMA PROŠLOSTI SESVETSKOG NASELJA

Sesvete su staro naselje. I premda se nalaze po strani prometnih puteva, stisnuto iu jednom nezapaženom kutu Podravine, imaju svoju povjest i svoje određeno povjesno i kulturni značenje. Napose u vrijeme turskog vladanja istočnom Slavonijom i susjednom Mađarskom, jer su neki starosjedioci Sesveta i izbjeglice iz obližnjih mjesta za cijelo vrijeme turskih nasilja boravili na Jablanovoj Gredi - danas Jablanovo - i tu

Pogled na Sesvete (Foto: S. Zvonar)

zaštićeni nepristupačnom močvarom i živim blatom Rakovke (korito Drave), potokom Rogom te gustim i neprohodnim šumama Dubovnika, služili kao veza i postaja kršćanskog narodu, koji se uz Dravu iz turske Slavonije prebacivao na slobodno hrvatsko zemljiste prema Đurđevcu, Virju i Koprivnici. A služio je i hajducima, koji su povremeno s područja Virja i Đurđevca napadali turske ispostave oko Virovitice i Brezovice.

Položaj sela

I stare i nove Sesvete smještene su na najvišem pješčanom proplanku, takozvanih podravskih Peskov. Prema sjeveroistoku taj se pješčani brežuljak gubi u močvarnom tlu Dubovnika i u plavnom području kanala Rog - Strug, gdje su se donedavno još nalazile guste i neprohodne šume - poznata carska šuma - pa onda značajna Jablanova greda - Jablanovo s južne strane Roga, pa onda sa sjeverne strane Roga povjesna Rakovka, u kojoj se još i danas nađe živog blata, zatim Mekiš i Brodić na rubu šume prema Dravi. S istočne strane prema Dravi proteže se područje livada i polja, gdje Sesvečani danas imaju svoje obradivo zemljiste, a nekada je tu bilo močvarno tlo. Granica je tu prema Jugu Crlenika, naselje prije Turaka, pa potok Gorbonok, koji dolazi vijugavo od Kloštra i ispod Crlenike utječe u rijeku Dravu. Po tomu potoku su se Sesvete u 14. stoljeću i obilježavale kao naselje i župa Svih svetih od Gorbonuka ili Grabonoka. Sa zapadne strane pješčanog sesvetskog brijege proteže se berek - močvarni jarak livada, a iza tog bereka dižu se i spuštaju brežuljci pjeska prema Kloštru i prema selu Batinskama i Dragancima, iza kojih je granica područja sela Kalinovca.

Sesvečki pješčani brijege je jedan od posljednjih pješčanih nanosa podravske Sahare, za koje se učenjaci - geolozi - ne slažu, kad su nastali i kako. Vidljivo je samo to, zapaža to i nestručnjak, da su ti pješčani nanosi od Molva preko Đurđevca do Sesveta na tom području položeni u smjeru sjeverozapad i jugoistok, a ta bi okolnost stvarno mogla opravdati pomisao, da su ti Peski nastali kao posljedica taloženja živog pijeska što su ga u terciju ili vjerojatnije u divljajalnim interglacijarima snažni sjeverozapadni vjetrovi donosili iz mađarskih ravnica. Stanovnicima ovog kraja nije nepoznato, kako još i danas u mjesecu ožujku i travnju zna po nekoliko dana puhati upravo takav sjeverozapadni vjetar i nositi prašinu s isušenih oranica. A neku određenu ulogu su svakako

odigrali i potoci što su se s Bilogore slijevali na ovo područje i donosili obilne taloge pijeska i mulja. (Opširnije o tome predmetu možeš pročitati u knjizi: D. Feletar, Podravina, na str. 281-282. Koprivnica, 1973.)

Danas se na tome području jedva još može vidjeti zašto se ti Peski u knjigama nazivaju "podravska sahara", ali u godinama iza prvog svjetskog rata i kasnije to su stvarno bili pješčani brežuljci, žuto-sivi, pusti i bez raslinstva, slični onim saharskim dinama. Za suhih ljetnih dana prolaz puteljcima toga kraja značio je "suho blato", kojim su se seljačka kola, okovanih točkova, teže gibala nego po pravom blatu, a i jaki konji su se dobro oznojili da ih izvuku preko "Peskov". Ukoliko se danas tu ne sije žito, ne sadi duhan i kukuruz, Peski su obrasli bagremovim šumarcima i niskim grmljem, a ponegdje je već dobro porasla i borova šuma.

Naziv sela

U samom nazivu sela Sesvete sadržana je i povijest tog podravskog naselja. Ime pokazuje da je to selo što su i još dva u Hrvatskoj i u nadbiskupiji zagrebačkoj - zagrebačke i požeške Sesvete - povezano s kršćanskim blagdanom Svih Svetih. I danas kao i u dalekoj prošlosti (1334) u tome selu je Župna crkva posvećena u čast Svih Svetih, pa se po toj svetkovini - Sesvete - prozvalo i samo naselje. Značajno je da se u Podravini općenito blagdan Svih Svetih naziva - Sesvete.

Sada se uz Sesvete dodaje i ono Podravske, da se tako označi kako se to selo nalazi u Podravini i istakne razlika između Požeških Sesvete, selu u Požeškoj kotlini, i Sesveta kod Zagreba, koje se pišu samo Sesvete.

Nekada ta oznaka nije bila potrebna, jer je saobraćaj među ljudima bio ograničen, a u 18. i 19. stoljeću Sesvete su bile tek malo neznatno mjesto u Župi Kloštar i vojnička ispostava u pitomačkoj kapetaniji broj 6.

Sesvete prije Turaka

Od 13. do 16. stoljeća područje Sesveta nalazilo se u sastavu komarničkog arhidjakinata, jer su plemići Beluše Komarničani s gradovima Komarnica (kasnije Novigrad), Prodavić (danasa Virje) i Đurđevac (Sveti Juraj) preko posjeda u Krninu (i danas se jedan zaselak u ferdinandovačkoj župi zove Kranjica) uz potok Bistra, pa Rog i šumu Dubovnik (i danas se tako zove) imali svoje

posjede do kanala Gorbonuk, gdje su graničili s posjedima plemića Beluša od Gorbonuka (J. Cuk, Podravina od Bednje do Voćinke i susjedna područja do polovice četrnaestog vijeka - Vjesnik Hrv. Slav. Dalm. zem. arhiva god. XVIII. broj 3. 1916. str,191). I upravo ta okolnost je razlogom da danas znamo za postojanje sela Sesvete u to daleko vrijeme srednjeg vijeka.

Pojedine župe zgrebačke biskupije plaćale su određene daće zagrebačkim kanonicima, za njihovo uzdržavanje. Da bi se znalo, koje župe moraju davati taj prilog za pojedinog kanonika zagrebačkog kaptola, biskupija je bila razdijeljena na pokrajine koje su se crkveno zvali arhiđakonati, a na njihovu čelu nalazio se po jedan kanonik kaptola, kao arhiđakon. Njemu su župe njegova područja - arhiđakonata - doprinosile određene godišnje daće.

Kad je 1334. zagrebački kanonik Ivan Gorički arhiđakon, sastavio Statute zagrebačkog kaptola, njegove darovnice i povlastice, u trećem dijelu tog spisa donosi popis župnih crkava po arhiđakonatima, da se zna, koje su to crkve i kome moraju davati godišnju desetinu.

Područje Podravine od Jalžabeta preko Ludbrega, Koprivnice, Virja i Đurđevca do Sesveta sačinjavalo je arhiđakonat Kamarcha ili Komarnicu. Naziv je po potoku Komarnici što prolazi kroz današnji Novigrad i kod Molva utječe u Dravu.

U tom komarničkom arhiđakonatu kanonik Ivan navodi: - Ecclesiae autem parochiales in eodem archidiaconatu sunt - to jest: župne pak crkve u tom arhiđakonatu su: "I redom navodi župne crkve i po neke kapele. Tako piše da se u Komarnici (Novigrad) nalazi crkva Blažene Djevice... Svetog Mihovila (Miholjanci), Svetog Jurja (Đurđevac), Svetog Martina u Prodaviću (Virje) i crkva Svetog Ivana u Sošicama, zatim dvije kapele svete Katarine (obje Katalene), **zatim crkva Svih Svetih u Grabonouku** (item ecclesia onmium sanctorum de Grabonouk), zatim crkva Svetog Pavla de Descha(Pavlanci u Ferdinandovcu), pa crkva Bl. Djevice u Mosini (Molve), (Iv. Tkalčić, Mon, II, pars III, str. 91. Zgb. 1874.).

Naveli smo u cijelosti onaj dio Ivanova popisa župnih crkava komarničkog arhiđakonata, gdje se od crkve Majke Božje u Komarnici (Novigrad) do crkve Majke Božje u Molvama, navodi i crkva Svih Svetih od Grabonouka, da se vidi, kako je to stvarno župna crkva u Sesvetama. U redoslijedu: Novigrad,

Miholjanec, Virje, Đurđevac, Sošice, obje Katalene, crkva Svih Svetih u Grabonouku, pa uz Dravu Pavlanci - onda Molve. Da su to stavnro Sesvete, bit će jasnije, ako spomenemo, da se područje Kloštra, sa svoje dvije župne crkve, crkva sv. Adrijana u Oderjanu i crkva sv. Nikole, sinova Porog u Prugovcu - nalazi tada u arhiđakonatu Gušće (Guesha) i svoje priloge šalje i mora davati prepoštu čazmanskog Kptola, koji je član zagrebačkog kaptola. Čazmanski prepošt (stoji na čelu Kaptolu u Čazmi) je arhiđakon arhidjakonata Szincha i Guescha IV. Tkalčić, Mon. II, pars III, str. 83-84). Isključeno je dakle, da bi se crkva Svih Svetih nalazila na području Gorbonuka - današnjeg Kloštra. - I zato se sa sigurnošću može utvrditi da je crkva Svih Svetih od Grabonouka stvarno crkva u predturskim Sesvetama, a dosljedno da naselje Sesvete postoji od 13. stoljeća i dalje, do pada Virovitice 1552. na tom istom području gdje se i danas nalazi.

Postojanje sela i župe Svih Svetih od Grabonouka do 13-16. stoljeća potvrđuje i popis župa (plebania), na komarničkom arhiđakonatu 1501., jer se u tom popisu izričito kaže : Martinus Plebanus Omnia Sanctorum *ibidem* - tj.: Kod Svih Svetih župnik je Martin" (Starine 4,str. 207). Spominje se župnik i župna crkva i u istom komarničkom arhiđakonatu kao i 1334. - znači da se radi o istom naselju - o našim Sesvetama. Dodamo li još i svjedočanstvo zagrebačkog kanonika Andrije Vinkovića, koji kao arhiđakonat komarničkog arhiđakonata obilazi svoj arhiđakonat i 8. 10. 1658. daje izvještaj o crkvama komarničkog i guščanskog arhiđakonata pod turskom vlašću, da je "ispod Grabovnice prema rijeći Komarici crkva Svih Svetih" (Janko Barle, kad. list. 1902. broj 32 str. 410-411), potvrda je to da je crkva Svih Svetih pa dosljedno i selo Sesvete prije 1552. postojalo na tome podravskom mjestu.

Prihvatimo li i napomenu Josipa Bösendorfera (Crtice iz Slavonske povjesti, Osijek 1910. str. 257.) kad uz ono "Eccl. om. dodaje: - "Možda odgovara mjestu Grobonokjem, koje pripada gradu Sv. Đurđa (1396., 1403., 1420., 1425-26., 1469.). Ležalo je u okolini Sv. Đurđa, a sve okolnosti govore u prilog Sesveta, onda bismo imali i sigurne godine (one u zagradi), u kojima se Sesvete spominju u poveljama 14. i 15. stoljeća kao pripadno područje gradu Đurđevcu. Kasnije ćemo se pobliže zadržati i kod sačuvanog dokumenta ponovnog osnivanja današnjih Sesveta, a sada samo pripominjemo, da je i 1695. kod određivanja područja

selu Sesvete istaknuto da vlast na tom području pripada zapovjedniku grada Đurđevca, a to bi svakako bila i potvrda, da su Sesvete i u predtursko vrijeme pripadno područje grada Đurđevca i plemića Beluša Komarničana.

Sesvete u tursko vrijeme

Pod konac 15. i početkom 16. stoljeća grad Đurđevac s pripadnim imanjima, a Sesvete su najistočniji dio tih posjeda, pripada obitelji Ernuš Čakovečkoj, koja se tako zove po pokrštenom švedskom trgovcu Ivanu Ernuštu Starijemu, hrvatskom banu (+1476). Posljednji član te porodice - Gašpar, praunek Ivana Ernušta, zvanog i Hampo (po tom i selo Hampovica), oženio je kćer hrvatskog bana Petra Keglevića Bužinskog.

Po Gašparovoj smrti, jer nije imao djece, Ernuštova imanja u Đurđevcu, Prodaviću i Koprivnici trebala su pripasti kralju Ferdinandu, jer je tako odredivao zakon. Tomu se opro Petar Keglević Bužinski kao hrvatski ban, jer je sva ta imanja zaposjeo za svoju kćer Anu, koja se preudala za Ladislava Banffy od Donje Lendave. Radi prkosa i oporbe kralj Ferdinand je Petra Keglevića lišio banske vlasti, a novim banom postade 24. 12. 1542. knez Nikola Zrinski, sigetski junak.

Petar Keglević je Ernuštova imanja u Podravini držao pet godina - od 1541.-1546.. Kad je Nikola Šubić Zrinski vojskom zauzeo 1. 9. 1546. grad Čakovec i Petra keglevića živa uhvatio, sinovi Keglevići predali su Koprivnicu, Prodarić i Đurđevac. Kralj Ferdinand je potvrdio 30. 8. 1548. da je Juraj Keglević (najstariji sin Petra Keglevića, a imao ih je pet) predao "našu tvrđu Đurđevac i utvrdu Prodavić zajedno sa svim topovim, puškama i drugim stvarima u ruke Ivana Gestija i Vida Vugrinovića". Iste godine 22. 12. 1548. Ferdinand je Ernuštove gradove - Koprivnicu, Đurđevac s utvrdom Prodarić predao svome kapetanu Luki Sekelu i doznačio mu je godišnju svotu od 2000 rajsnskih forinti za uzdržavanje vojnika u tim utvrdama. Sekel se morao brinuti za Viroviticu i Gorbonuk (Kloštar). (R., Horvat, Crtice iz Hrvatske povjesti I, str.16.).

Nesloga i međusobne borbe hrvatskog plemstva pogodovali su brzom turskom nadiranju i lakom osvajaju Slavonije i Podravine. Plaćeni vojnici u utvrđenim podravskim mjestima bili su malobrojni i bez volje za borbu, jer su plaću

neredovito primali. Bez borbe su predavali gradove koje su trebali braniti, a Turci su brzo i bez zapreka napredovali. Bilo je i izdaja.

Kad je Ulama-beg iz Požege iznenada 29. srpnja 1552. opkolio grad Viroviticu, grad je 2. kolovoza pao, jer ga je Brođanin predao, a Luka Sekel piše iz Varaždina grofu Tomi Nadaždu 4. kolovoza 1552.: "Prošle srijede oni posve nevaljali ljudi, koji su bili u Virovitici, predadoše grad u ruke Ulama-bega..."(R. Horvat o. c. str.17.).

Padom Virovitice kao najjačeg uprišta u obrani Podravine nastao je sveopći strah i bježanje stanovništva. Sekel piše 6. 8. 1552.: "Turci su spalili kaštel Gorbonuk, a zatim opkolile tvrđavicu Prodavić. **Odavde i od Đurđevca pobjegao je veći dio nevoljnih ljudi preko Drave...**(R. Horvat o. c. str.17.). I premda Prodavić i Đurđevac nisu pali u ruke Ulama tom zgodom iz drugih razloga povukao iz Podravine i ostavio Đurđevac, ali ne radi pečenog piceka (Picoki), u Podravini je nestalo sigurnost, jer su Turci iz osvojene Virovitice često prodirali na to područje i činili velika nedjela. Sva naselja uz Bilogoru i uz put, koji je spajao nekadašnja naselja toga kraja, opustjela su, jer su se stanovnici ili razbjegali, ili su bili od Turaka pobijeni. Činjenica je da su se neki povukli u guste šume i močvarno tlo Drave, gdje im je još neko vrijeme podržavala sigurnost neosvojena tvrđava Siget i Bobovac (najbliže mjesto u Mađarskoj preko Drave Sesvetama), te zapadnije također u Mađarskoj Breznici.

Da su upravo tu kod Sesvete prestarašeni hrvatski stanovnici prelazili Dravu i sklanjali se u Mađarskoj svjedoče nalazi zakopanih lonaca s novcima u području Crlenike i u Peskima ovoga kraja, a jednako i činjenica da su spomenuta susjedna mjesta na mađarskoj strani naseljena našim ljudima i ovi su se djelomično poslijе 1687. vratili u Podravinu (brod na Dravi, Sesvete i dalje).

Kad je car i kralj Rudolf II. povjerio obranu hrvatske i slavonske krajine nadvojvodi Karlu, u đurđevačkoj je tvrdi bila posada sljedećega sastava: 4 husara, 54 njemačke sluge, (plaćeni vojnici obućeni u njemačko građansko odijelo) i 172 haramije - koji su bili obućeni u hrvatsko seljačko odijelo.

Tako sastavljena posada mogla je braniti samo stanovnike Đurđevca, da na svojim poljima rade pod vojničkom stražom danju, a noću se povlaće u utvrđeni grad. Straže su budno pazile,

da se neprijatelj ne bi iznenada približio seljacima koji su obrađivali polja, napose u vrijeme žetve i berbe. Iznenadenja i odvođenja nevinih ljudi je ipak bilo (Hrvat. o. c. str. 21.).

Jedno od podravskih sela koje se djelomično ipak sačuvalo i u vrijeme turskog gospodstva, kroz 132 godine vjerojatno su ipak upravo Sesvete. Potvrđuje to i usmena predaja, koja i danas u Sesvetama živi, a po kojoj su se stanovnici starih Sesveta pred Turcima povukli na Jablanovu gredu - danas je to Jablanovo - i tu na desnoj obali Roga potoka u gustoj šumi zaštitili velikim i močvarnim područjem Rakovke, napuštenim i širokim koritom stare Drave koje i danas još djelomično postoji i ima vode i živog blata, u kojime se zna zaglibiti stoka (Spomenica, 1. str.).

Iz Jablanove Grede su stanovnici ovog malog naselja obrađivali svoja polja, kosili livade, a na šumskim proplancima su držali stoku i hranili svinje. Uz to je to malo nastanjeno mjesto poput ostalih takvih mjesta uz obalu Drave do Legrada do današnjeg Sopja, služilo za prebacivanje hrvatskih hajduka, koji su od Koprivnice, Prodavića i Đurđevca išli u tursko područje. Napose u 17. stoljeću, kad je poslije mira na ušću rijeke Žitve (1606.) nastupilo malo mirnije vrijeme, jer Turci po tom ugovoru o miru nisu kroz 20 godina smjeli provajljivati u hrvatske zemlje.

Da se na Jablanovoj Gredi, zaštićeno Rakovkom i potokom Rogom, nalazilo naselje sastavljeno ne samo od preživjelih stanovnika starih Sesveta, nego i iz drugih podravskih i slavonskih mjesta, govori i podatak da se i naziv Pitomača za današnje mjesto Pitomača prema sačuvanoj usmenoj predaji toga kraja izvodi odatle što su stanovnici iz ove divljine, močvare i šume govorili: idemo u pitom kraj - na pitomo. A činjenica pak da kanonik Andrija Vinković 1658. u svome izvještaju o crkvama gučanskog arhiđakonata pod Turskom vlašču jednostavno piše: "ispod Grabrovnice prema rijeci Komarnici crkva Svih Svetih" a kod toga ne daje oznaku, da je ruševna, kako to inače kod drugih crkava spominje, moglo bi se čak zaključiti, da crkva Svih Svetih još postoji. A vjerojatno je, da su Franjevcii iz Dugog Sela (danasa Lukač kod Virovitice) za koje se sigurno zna da su u 17. stoljeću u selu istih okolnosti - šuma i močvara Drave- vršilo službu u mjestu kod crkve Svetog Luke, da su povremeno mogli doći i crkvi Svih Svetih (Sesvete) u području Đurđevca ili Svetog Đure.

Takva pretpostavka nije bez opravdanja, ako se podsjetimo, da je 1665. obnovljena župa u Molvama i da je u toj

župi 1690-1691. vršio službu župnika i sam bolovao o. Luka Ibrišimović, Franjevac oslobođitelj Slavonske Požege (R. Lopašić, Slavonski spomenici 17. stoljeća, starine XXX, str. 98-99, pismo 103. i 10.), onda nije teško onome tko inače pozna to područje od Molva do Sesveta i dalje uz Dravu do Dugog Sela (Lukač), da se Jablanovu gredu - crkva Svih Svetih- mogao povremeno navraćati bilo franjevac iz Dugog Sela, bilo župnik iz Molva ili pak kapelan iz Đurđevca. Upravo tim putem često je prolazio i o. Luka Ibrišimović, kad je iz Turske odlazio bilo u Zagreb, bilo u Beč ili slao svoja pisma zagrebačkim biskupima.

Pojedinosti su nam nepoznate, ali to nas ipak nesmije smetati, da prihvatimo na još i danas živoj usmenoj predaji sačuvanu tvrdnju o postojanju sesvečkog naselja na Jablanovoj gredi, za sve vrijeme turske vladavine.

Sesvečka predaja govori o postojanju starog sesvečkog naselja u Crleniki. Kad bi se dokazalo da je na područu Crlenika postojala crkva Svih Svetih, o kojoj piše kanonik Ivan 1334. i popis župa (plebanija) 1501. bilo bi to samo još točnije opravdanje za ono- crkva Svih Svetih od Grabonouka, jer s desne strane Crlenike potok Gorbonuk, Grabrovnica utječe u Dravu.

Meni se ipak čini vjerojatnije, da je crkva Svih Svetih bila i sačuvala se na sesvečkom briještu, o kojem i danas svjedoči ona ulica: **Stara crkva**.

Povratak u Sesvete

Povjesne sudbine malih naselja povezane su sa sudbinom cijele zemlje, pokrajine ili naroda. Nakon 132. godine teškog i nesnosnog životarenja među šumama i močvarama stanovnicima Jablanove Grede kod Sesveta svanulo je konačno i vrijeme oslobođenja. Poraz Turaka pod Bećom 12. rujna 1683. kad je turska sila predvođena velikim vezirom Kara Mustafom doživjela potpun rasap, od kojeg se više oporavila nije, započelo je oslobođanje i Slavonije. Hrvatski ban Nikola grof Erdody s carskim generalom Jakovom Leslijem početkom srpnja 1684. krenuše s kršćanskom vojskom iz Koprivnice preko Đurđevca prema utvrđenoj Virovitici i 15. srpnja iste godine Virovitica je oslobođena. Turci su je bez borbe predali kao što je bez borbe 2. 8. 1552. bila i osvojena. Oslobođenjem Virovitice započelo je oslobođanje i cijele Slavonije i 1691. Slavonija je konačno oslobođena i slobodna.

Oslobođenjem Podravine straha pred Turcima započinje na tom području novi život. Uništena stara naselja, sela i zaselci, ponovo se naseljavaju. Naseljavanje započinje kod Đurđevca, Virja i Molva i širi se prema Virovitici. Kako su Koprivnica, Virje i Đurđevac stare tvrđave i oslonac vojne snage u tome kraju za vrijeme turskoga ratovanja, oslobođena zemљa od Đurđevca do Pitomače postaje svojina Vojne krajine, koja na tom području provodi doseljavanje novoga življa iz područja Križevaca i Koprivnice, a ponešto i iz područja mađarskih naselja oko Breznice i Bobovca, kamo se starinačko stanovništvo iz straha pred Turcima sklonilo (Stj. Pavičić, Podrijetlo naselja i govora u Slavoniji, Zgb. 1953. str. 178.-179.). Vojna vlast uspostavlja svoje stražarnice - službene postaje (statio officialis) u Kloštru i u njih dovodi stanovništvo, koje povojničuje. Doseljene obitelji dobivaju određeno zemljiste koje postaje njihova svojina uz obavezu da muški članovi služe kao vojnici Vojne krajine. Grade se nastambe za ljude i njihovu stoku. Redovito su to drvena zdanja, jer područje obiluje šumama. Oblikuju se sela, koja najprije imaju samo jednu ulicu, a onda se postepeno proširuju i rastu. Grade se crkve i osnivaju katoličke župe, jer su doseljenici katolici.

Da ovo nisu samo pretpostavke, za Sesvete postoji i pisano svjedočanstvo da su se upavo tako ponovo rodile na svome današnjem mjestu. Uz povratnike iz Jablanove grede, kojima su se pridružile i druge obitelji iz drugih mesta, vojna je vlast kao jedini upravni gospodar toga kraja osnovala selo Sesvete. Kako je područje Sesveta i prije Turaka spadalo pod grad Đurđevac i u komarnički arhidiakonat, ono je i poslije oslobođenja Slavonije u vlasti Vojne krajine grada i pokrajine đurđevačke. I zato prema prepisu povelje, koju je izdao oberstar grada Đurđevca Hanibal Josip Heister, a čuvalo ga je u Sesvetama još 1940. Ivan Šerbedija, Sesvete su osnovane - ponovo se rodile - 19. rujna 1695.

Radi važnosti i zanimljivosti vrijedno je ovaj uistinu rijedak dokument u cijelosti iznijeti. On glasi:

- Ja hanibal Josef grof Heister (a ne Kaister) cesarske i kraljeve svetlosti komornik i Oberstar grada i pokraine Gjurgjevečke veliki kapetan i grada Virovitice i Suvoga Polja komedant, na znanje dajem svem kojem se dostoji kako je naseljeno stanovito selo imenom Sesvete zvano vu g. 1695. 19. meseca malomešnjaka (rujna). Vu sve moje krajine na kotaru

Selišće poslal sem bil geldat g. Patačić Pavla, moga vicekapetana Bokmesara (Wachmeister), vojvode i znanstvenika vu naše kraline Gjurgevečke, koji su mi pokazali i odlučili jedan stanovit odsek, kotar iliti medju od puta, gde je Svečev Grob mesto zvano na sever obrnut se onim dolom i berekom tu do Strasnica (Batinske) na polda pak od tog Svećevog Groba onem dolom obrnut se do Bereka Grabrovničkoga (limbuš) i do potoka Katalenca, tim potokom niz Pridvorje i berekom više od Liničke i Liničkom obrnut se od poldan na Sever više onem berekom i nizinama tija do Drave i Dravom do vodovrata: daje se što (je) sve njihovo tak čisto kako neiskrčeno, tak zemlje kako sinokoše i što se vu tom kotaru zadržava njihova odvetka obojega, spola navike. Samo to da ja odzgora bdijem, da hoću i znam bolje pregledati radi međa ned Kalinovcem. Oni pak da budu dužni cesarove i kraljeve svetlosti svakom vernom junačkom službom i oružjem, da budu svigda gotovi na zapoved Gospodina Oberstara vice kapetana iliti komandanta vojvode i zastavnikom Gjurgevečki o kotomu ako bi to gradu ili varošu potrebno bilo.

Ispod je dodano: Prepisano 4. XII. 1940. iz kopije, koja se nalazi u posjedu Ivana Šerbedžija. Karlo Blažeković, župnik. Prepis je dodan Spomenici župe ispred prve stranice.

Iz ove povelje izlazi:

1. Područje današnjih Sesveta službeno je odredila Vojna krajina preko zapovjednika grada Đurđevca Hanibala Josipa Heistera, koji je 1694-95. oberstar u Đurđevcu.

2. Selo Sesvete službeno se smatra naseljenim 19. 9. 1695., a to znači da sve naseljene obitelji spadaju pod vlast Vojne krajine i moraju se pokoravati izravno u svemu zapovjedniku grada Đurđevca. Muški članovi obitelji su povojničeni, nalaze se u vlastitim domovima, ali na raspolaganju vojsci u slučaju poziva na obranu zemlje ili kako to Heister veli "da budu svigda gotovi na zapoved gospodina Oberstara..." ako bi to gradu ili varošu potrebno bilo.

3. Heister je odredio i granice sesvečkog područja, na kojemu će stanovnici Sesveta imati svoje oranice, livade i šume. Polazna točka je pješčani briješ, koji Heister naziva Svečev Grob, a Sesvečani ga poznaju pod nazivom Bogčev Grob ili Lazarov Grob. Vrlo dobro izabrana kota. S tog mjesta gledano na Sjever desno se proteže berek i pruža se do potoka Roga i dalje do današnjih Batinski, a povelja kaže, do Strasnica. Gledano prema

Jugu granica je potok Katalenec i Grabrovnički berek, danas Limbuš do Pridvorja u Kloštru i do Pridvorja u Kloštru i do Miničke, a zatim prema Dravi i Dravom do "vodovrata", to je jarak Sigeci, kojim se voda za velike Drave vraća sve do Sesveta.

4. Sva ta zemlja, bilo da je čisto - sposobna za obradu - bilo da još nije iskrčeno, daje se na trajan posjed stanovnicima sela Sesvete. U dužnost je vojničkog oberstara iz Đurđevca da vodi nadzor i pazi međe prema Kalinovcu.

Način, kako su zemlje bile stanovništву podijeljene u povelji se posebno ne iznosi. No, ako spomenemo da u Sesvetama 1706. godine ima 30 kuća, kako to bilježi komarnički arhidjakonat 19. II. (Prot. br.92/IV. str.123 i dalje), znači da je tada na svaku zadrugu pripalo dosta zemlje i da su Sesvečani bili dobro stoeći, premda im zemlje nisu bile najbolje.

Sadržaj sačuvanog prepisa Heisterove povelje o naseljenju Sesveta i o određivanju područja, na kojemu će živjeti i raditi, novo rođeno selo, svakako nas veseli, premda neke stvari ostaju tamne i neodređene. Ponajprije "od puta Svečev Grob mesto zvano". Mjesto znamo. Od puta koji iz Kloštra dolazi u Sesvete, brežuljak na lijevoj strani prema sjeveru, mjesto je odakle Heister označuje granice sesvečkih posjeda. To mjesto zovu u Sesvetama Bogčev Grob ili Lazarov Grob. Dodaju, da je tu u borbi s Turcima stradala vojska nekog Lazara. Kažu da je tu zakopano i neko blago, tog Lazara. Što je zapravo u stvari, ne može se sigurno reći. A možda je tu živio i neki siromah, Bogu pobožan i sveta života, kojeg je narod u turska vremena poštivao, pa je tu poslije smrti sahranjen i mjesto je to postalo značajno. Sve su to samo nagađanja. Možda bi se raskapanjem toga pješčanog briješa otkrila tajna tih pričanja. Danas je na tom brežuljku bagremova šuma - dosta gusta. Nepoznato je i ono Strasnica (tia, do Strasnica). Strasnica je potok na kraju batinske šume prema Kalinovcu. Potok dolazi sa sjeverne strane i danas ulazi u iskopani kanal koji od Molvi preko Đurđevca kroz Kalin sva teče, a iskopali su ga 1853. vojnici Vojne krajine pod pukovnikom Čivićem pa se stoga zove Čivićevac. Župnik Blažeković je u zagradi kod Strasnica dodao Batinske. Možda su se Batinske nekada tako zvale. A možda su to Skrajnice "koje tu postoje..." Za "vodovrat" smo utvrđili razgovarajući sa seljacima u Sesvetama, da to mora biti jarak Sigeci, koji se nalazi na granici sesvetskog područja prema Brodiću i kad je Drava velika tim jarkom se voda

vraća sve do Sesveta.

Same Sesvete su nastanjene ulicom od Kloštra - **Prva numera** - pa ulicom **Stara Crkva**, gdje se na vrhu uspona nalazila Kapela Svih Svetih i staro groblje. Najstariji zapis o Sesvetama je iz 1706. godine, a zapisao ga je 19. veljače te godine komarnički arhidjakon, koji je pohodio po prvi put novooosnovanu župu u Kloštru, u koju je tada spadalo i selo Sesvete kao filijala:

U Sesvetama postoji kapela Svih Svetih. Ruševna je ali ima krov. Oko kapele je groblje, u koje pokapaju svoje mrtve žitelje iz 30 kuća u Sesvetama. Kapela ima 10 rali zemlje oranice u mjestu, koje se zove **Grabrov vrh**. Seljaci, koji obraduju tu zemlju, moraju kapeli dati deseti dio roda (Protokoli broj 92/IV, str. 123. i dalje).

Ulica što vodi do današnje crkve prema sjeveru zove se u narodu i danas Stara crkva. Na najvišoj točki te ulice bila je stara kapela Svih Svetih. Mislim s nekim opravdanjem da je to ona crkva, iz srednjovjekovnih dana Sesveta, kad je tu do 1552. bila i župa Svih Svetih od Grabonouka. Opravdanje vidim u tome, što gore navedeno svjedočanstvo o Sesvetama kaže, da je crkva ruševna ali ima krov. U 11 godina novo podignuta crkva ne bi mogla biti ruševna. Uz kapelu je i groblje, a nekada je tako redovito bivalo. Znači, od stare crkve Svih Svetih i ulicom Prva numera razvilo se selo Sesvete. Na pjeskovitom briještu podignute su kuće i gospodarske zgrade, a vrtovi su se spuštali s lijeve i desne starne prema bereku i prema nižem dijelu dravske naplavine, gdje su livade i obradivo zemljiste.

I tako Đuro Ortner s pravom piše, da su se Sesvete s Jablanove grede - Jablanovo - razvile prama današnjoj crkvi (Spom. 1. str.).

2. SESVETE U 18. I 19. STOLJEĆU

U sastavu Vojne krajine

Ponovnim naseljenjem sela Sesvete nastali su za žitelje toga naselja novi uslovi života i rada. Sesvete su ušle pod vlast Vojne krajine, a u toj je ustrojstvo bilo posve vojničko. I premda se ono često mijenjalo (od 1703. - 1850. trideset i dva puta), jedno je ipak sve do 1871. ostajalo: isključiva vlast pulovnika u Đurđevcu a kasnije u Bjelovaru te kapetana s podređenim oficirskim kadrom u kapetanijama.

Varaždinski generalat je imao dvije pukovnije - regimente: đurđevačku i križevačku. Od 1746. svaka regimena ima 16 kapetanija - 12 pješačkih, dvije grenadirske i dvije konjičke. Pripadnici đurđevačke regimente zovu se "đuroki", a križevačke "križoki". U đurđevačkoj regimenti broj 6 postoji 12 kapetanija sa sjedištem u većinu mjesta i svaka nosi svoj broj. Đurđevačka kapetanija je broj 7, a pitomačka broj 6. Na čelu kapetanije je kapetan koji ima vlast na čitavim područjem svoje kapetanije. U područnim selima kapetanije nalazile su se stražare (domus officialis), gdje se pod upravom kaplara nalazila straža koja je danonoćno bdjela nad redom u naselju. Pred stražarom je bila i klupa, na kojoj su se davale batine prestupnicima.

U početku su uslovi života na području Vojne krajine bili povoljni, jer je zemlje bilo dovoljno, a stanovništva razmjerno malo. Zemlja se djelila badava i bez ikakvih nameta i opterećenja. Jedino opterećenje je bilo: spremnost za obranu domovine u slučaju opasnosti. Svaka kuća je trebala potpuno opremiti jednog vojnika i sama je uzdržavati, ali bez ikakvih drugih obaveza.

Polovicom 18. stoljeća carica Marija Terezija uvodi nove propise za područje Vojne krajine. Proglasuje takozvana "graničarska prava", a u stvari za graničare su to bila nepravda i oduzimanje njihovih prava. Izgubili su vlasništvo nad zemljom, koja je postala vojničko leno i kao poljodjelci, a to su svi osim oficira i bili, moraju plaćati danak i desetinu i uz to državnu i selsku rabotu i bez kakve plaće služiti vojsku: ne samo na granici nego na svakom mjestu kamo ih carica pošalje.

Na to su se graničari s pravom bunili i bježali u šume ili prelazili čak i na tursku stranu, pa su austrijske vlasti morale "graničarska prava" mijenjati i stvarati nova, dok se konačno 7. 8. 1807. ne proglaši novi zakon o Vojnoj krajini koji su graničari s oduševljenjem primili. Po tom ustrojstvu Vojne krajine, premda su svi graničari obvezani služiti ne samo i domovini nego i izvan njezinih granica, to je ipak samo jedan dio stanovništva dužan nositi oružje. Radi toga se na granici mora održavati patrijarhalni način života. Svaka graničarska obitelj mora imati za gazdu najrazboritijeg člana, koji će upravljati kućom, paziti na red radinost i slogu. Sve što obitelj steće opće je dobro, iz kojega se kućne potrebe namiruju. Pojedinim ukućanima je zabranjeno voditi posebno gospodarstvo i za sebe zemlje kupovati (prčije). S dopuštenjem više vlasti veće se obitelji mogu dijeliti. Graničarske

su obitelji dužne svoje vojnike bilo na vježbi bilo kod kuće uzdržavati i odjevati, a jednako brinuti se za ženu i djecu. Svaka graničarska kuća dobiva godišnje za svakog vojnika 12 forinti, par cipela, remenje. Graničari su uživaoci zemlje, a suvišne mogu drugome odstupiti. Slobodni su i samo vladaru podložni preko postavljenih poglavarskta. Svaka graničarska kuća mora plaćati gruntarinu i to od jutra oranice (1600 hrvati) prvoga reda 20 kruna, drugoga reda 16 kruna, a trećega reda 12 kruna. Od jutra vinograda 1 forint, a od jutra voćnjaka 30 kruna. Od potkućnice i vrta ne plaća se ništa. Carska rabota je ograničena na jednoga radnika godišnje i pol kola, a od selske rabe nje nitko oslobođen. Osim toga svaki vojnik iz graničarske kuće zaslana 5, freit 6, desetnik 8, a stražmeštar 10 jutara oranice, od kojih graničarske kuće ništa ne plaćaju.

Zalaganjem bana Jelačića 7.5.1850. donesen je za granicu novi zakon, po kome su graničari dužni služiti u domovini i izvan nje, ali im zato zemlja, koju obrađuju pripada kao vlasništvo s kojim slobodno raspolažu. Seoski pašnjaci (gmajne) postaju njihovo vlasništvo (zemljšna zajednica). Iz šume, koja je isključivo dobro vlade, graničari dobivaju građu i drvo za ogrijev badava, a stoku slobodno tjeraju na žirovinu, pašu u šume. Graničari slobodno uče umještosti (zanate), trgovinu i druge korisne znanosti bez svake zapreke. Selska raba ostaje, podvoz su dužni davati, ali samo za plaću. Vojnička obaveza je opća. Kad su na vježbi ili na drugoj službi primaju običnu vojničku plaću i kruh. Ako služe radi sigurnosti u svojoj kapetaniji, ne primaju nagrade. Badava dobivaju odjelo i oružje. Graničarske kuće dobivaju i nadalje godišnje 12 forinti od cara. (Luka Ilić Oriovčanin, Postanak c. kr. voničke granice, arhiv knjiga 5. Zgb. 1859. str. 101-127.).

Razvoj i način života

Sesvete su pripadale pitomačkoj kapetaniji broj 6. I svi propisi Vojne krajine važili su za način života u Sesvetama kao i na cijelom području Vojne krajine. Kapetan iz Pitomače preko svoje straže u Sesvetama izdavao je zapovjedi, pazio na red, a i kažnjavao krivce. Straža - službena kuća (domus officialis) nalazila se ondije, gdje je danas nova zgrada mjesnog ureda. Tu je bila izvršna vlast u Sesvetama.

Nekih zapisa o djelovanju te vojničke vlasti u Sesvetama

nemamo pri ruci, premda se oni sigurno nalaze u arhivu Vojne krajine. Za nas to nije od posebnog značaja. Na temelju opće poznatih stvari djelovanja vojne krajine možemo reći da se i u Sesvetama kažnjavao batinama i kod starijih ljudi sela znanje o postojanju klupe pred stražom, gdje su se batine dijelile, postoji i danas. Isto tako je poznato, da vojna uprava, jer su je sačinjavali ljudi, nije uvijek i prema svima bila jednakopravna. Zna se također da su muškarci iz Sesveta radi vojničkog života donosili u svoje selo kojekakve navike, poroke i slabosti što su ih ratujući po svijetu kao čičak nakupili. I zato prvi službeni kroničar u Sesvetama Đuro Ortner, upravitelj župe, bilježi da u narodu postoji lukavost i neiskrenost kao posljedica stoljetne vojničke odgoje, kad se pazilo samo na to da se batine izbjegnu. Muški svijet je odan kletvi, pijanstvu, nečistoći- preljubi, rodoskrvništvu i krađi. Nije neobičan konkubinat- dvoženstvo i dvomuštvu uz samovoljnu rastavu. Razlog je i što su muškarci i trajno po ratištima usisali pokvarene običaje tuđih naroda, a žene su se u odsutnosti muževa odale slobodnijem i razuzdanijem načinu života, jer su officiri svojom apsolutnom vlašću djelevali nemoralno na narod sela. (Spomenica str. 3-4).

Postoji patrijahaški način života i zadruge u kojima vlast ima gazda, koji bi po pravilu trebao biti razborit i voditi jednaku brigu za sve članove zajednice. I kolikogod to bilo dobro zamišljeno, u praksi života to je ipak dovodilo do velikih zloupotreba i ljudskih sebičnih i tjesnogrudnih postupaka, koji su se održavali u nezadovoljstvu, neradu, varanjima i prisvajanju. Dovodilo je to do sukoba i rađalo mržnju, zlu krv i sve one gore opisane nastranosti. U Sesvetama je uz to došlo i do suprotnosti, koje u prvi čas zbunjuju, jer su žene kako piše Ortner, hrabre junake graničare - svoje muževe - držale pod papučom. Razlog nalazi u činjenici što su žene u odsutnosti muževa slobodnije živjele, vodile kućanstvo i brigu oko gospodarstva i postale spretnije, snalažljivije i darovitije od svojih muževa ratnika (Spom. 4).

Početkom 18. stoljeća Sesvećani su dobro stoeći - bogati. Blizina šume uvjetovala je uzgajanje svinja, ovaca, krava i konja, jer su imali livada i ispaše u šumskim predjelima. Manji urod na zemlji nadomještali su povesticama Vojne krajine, jer su primali pomoć u novcu i u naravi. Pogotovo u 19. stoljeću, kad je vojni deputat u drvu, soli i u još nekim namirnicama dobro dolazio, a jer

se mnogo ratovalo, a svaki vojnik iz kuće pokriva po 5 jutara oranice da ne plaća gruntarinu, i to je položaj sesvetskih zadruga materijalno pomagao.

Dokinuće Vojne krajine 1871. i prelazak na provincijal - to jest na civilno uređenje uprave sela, općina i kotareva, uzdrmalo je selske zadruge. I one su se raspadale, prevladale su pojedinačne težnje i želje - svatko je htio biti svoj gazda. Posljedica je bila - osiromašenje i prestanak nekadašnjeg lijepog života, a to se nužno odrazilo na međusobne odnose u obiteljima. Mnogi napuštaju selo Sesvete i odlaze na "konake" k Dravi. Ogromna podavanja, nesnosni porezi što su se prekomjerno množili sistemom vladavine i hrvatske-ugarske nagodbe 1868., razočaralo je graničarske Sesvete, pa su žalili na Vojnu krajinu i govorili "Odkad je nastala provincija, zlo nam se doselilo - šume i sve su nam oteli, a plaćanju nikad kraja" (Spom. str 3.).

Uz ove i mnoge druge zle posljedice vojne uprave u granici i u Sesvetama bilo je i dobrih stvari koje su u Sesvetama kao i u ostalim podravskim graničarskim selima do danas ostale u krvi stanovnika. Na primjer da se svake subote ili pred blagdan mete i čisti dvorište i pred kućom na ulici i da se drži do urednosti i do oblačenja čistih i svetačkih haljinu ne samo za polazak u crkvu nego i u drugim službenim zgodama. I do naših dana gajio se zajednički život i međusobna pomaganja u vrijeme sadidbe, žetve i berbe, a jednak i u provođenju nedjeljnih popodneva, kad se sjedjelo ispred kuće i razgovaralo. Mnogo se radilo, sve na ruke i bez strojeva, a uvijek se imalo vremena i za crkvu i za pjesmu i za druge - svoje bližnje. Društveni život je bio vrlo živ.

Svi ovi oskudni podaci o životu u Sesvetama zapisani su u izvještajima zagrebačkih kanonika, koji su kao arhidjakoni komarnički povremeno dolazili pregledati župnu crkvu u Kloštru, kapele na području župe te život župnika i vjernika. Malo je tih podataka, ali su dragocjeni za povijest i kulturu ovih naših podravskih sela i župa. U njima nalazimo opis crkve, kapela i groblja, a uz to se navodi broj kuća, odraslih vjernika, djece i broj bračnih pari. Poneki od njih spomene: o vjerskom životu, o manama i javnim grijesima te o primaljama i školama.

Prema prvoj takvoj vizitaciji kloštranske župe 1706., Sesvete imaju 30 kuća, kapelu i groblje oko kapele. Taj se broj kuća od 14. 12. 1787. povećao na 80, a u njima stanuje 595 žitelja. Od toga je 435 odraslih, 160 djece i 130 bračnih pari što potvrđuje

postojanje zadruga (Prot. sv. XI. David Ivan Pizeti, arh. kom. arh.) Prema zapisu Ignacija Gregorića, župnika u Kloštru godine 1835. u Sesvetama su 93 kuće i 934 duše (Spom. str. 3), a izvještaj Franje Podela iz 1850. navodi u Sesvetama 101 kuću i 1377 duša (Lib. mem. u Kloštru za 1850. god.), dok se kod traženja samostalne kapeljanije a onda i župe ističe, kako u Sesvetama ima već preko 2000 duša.

Kako su pak Sesvete skoro dva stoljeća bile samo selo u župi Svetog Benedikta opata, u Kloštru, kloštranski su župnici malo što zapisalo o Sesvetama u župnoj Spomenici. Najznačajniji je ipak opis Sesveta što ga je zapisao u kloštranskoj Spomenici prvi imenovani župnik u Kloštru Szaraga Matija 1780. koji preveden s latinskog glasi:

- Sesvete su udaljene od Kloštra jedan sat po pjeskovitoj zemlji prema Istru i Dravi. U selo se dolazi putem koji se diže i spušta. Selo ima samo jednu ulicu koja se diže i na najvišem dijelu te ulice nalazi se zidna kapela Svih Svetih. Popločena je. Ima klupe, jedan oltar, kor i sakristiju, gdje se nalaze odijela za službu božju, dva srebrna kaleža, pozlaćena. Uz to i mala pokaznica s moćima Svetoga Josipa, zaručnika Bl. Djevice Marije. Ima mali zvonik i zvono u njemu. Okolo kapele je ogradieno groblje. Na dravskom plovnom području su vrtovi i livade.

U sredini sela je vojnička straža (statio-officialis), a pred njom se na okruglom stupu od cigle nalazi kip Svetog Ivana Nepomuka. Odanle silazi put u Brod, gdje je uspostavljena vikarija. To je preko Drave u Madarskoj. (Lib. memorabilium parochiae Klostrensis).

Ovaj opis je stvrano plastičan i jasan, a vrlo sadržaja. S nekoliko nabacanih poteza dana nam je starija slika sela Sesvete. Oko te središnje jezgre širilo se i gradilo selo, napreduvalo je i raslo. Pridolazile su ulice i uličice: **Ceresnik, Razlev, Kladje, Zgruti, Konci, Šarje, Koprivje, Koci, Zaberek, Bukove Grede, Mekiš, i Jasenje**. A sve to uz Staru crkvu i Prvu numeru. No da tako naraslo selo dobije i svoje točnije središte, podignuta je 1878. i današnja crkva.

I dok će Ignacije Gregorić, župnik u Kloštru između 1831 - 1840. hvaliti Sesvećane kao marljive, okretne i nabožne, koji su svome duhovnom pastiru veoma vjerni i marljivo slušaju svetu misu, dotle će upravitelj župe u Kloštru Franjo Podel 1850. godine napisati u Spomenici kako su nehajni i hladni za slavu

Božju, da ne mare za svoju kapelicu ni za groblje ni za školu kao da su kršćanski značaj izgubili (Lib. mem. u Kloštru i Spom. str. 3). I u jednom i u drugom zapisu ima zrno istine, jer treba gledati i gledište s kojega se donose sudovi, a i raspoloženje onoga, koji donosi sudove. Istina je da su Sesvećani prigodom osnivanja župe obećali mnogo i bili spremni doprinosti za uzdržavanje svojih župnika, ali je činjenica i to da su svoj obećanja brzo zaboravljali i župnicima odricali i ono što im je bilo već dano, kako to svedoči i prvi imenovani sesvečki župnik Antun Gerber. Izgleda, a i to treba reći, da su na njihova različita raspoloženja i odnose prema župnicima u Kloštru i u Sesvetama posve sigurno utjecali i postupci pojedinih župnika.

Stanovništvo

U predturskim Sesvetama bilo je oko 2000 stanovnika. Za stanovništvo Sesveta u 19. stoljeću postoje podaci:

1875. - 1625

1869. - 1802

1880. - 2100

1890. - 2370

U 20. stoljeću postoji:

1900. - 2760

1910. - 3355

1921. - 3450

1931. - 3291

1948. - 2965

1953. - 2902

1961. - 2628

1971. - 2510

1981. - 2202

1992. - 1896

Iz ovih je podataka očito:

a) do 1921. godine stanovništvo brojčano raste;

b) od 1931. stanovništvo opada;

c) do 1961-1971. pad stanovništva je u 172, to jest 6,4%;

d) od 1971-1981. pad je 308 stanovnika, to jest 12,3%

Taj broj je u Sesvetama bio 1880. u vrijeme postanka župe. Umanjio se i od 1981-1991.

Sesvete propadaju! Porazna činjenica!

Kapela Svih Svetih

Kako je selo Sesvete naseljeno nekako u isto vrijeme kao i Kloštar s Prugovcem, Oderjanom i Budančevicom, bilo je naravno da 1702. bude uvršteno u novo osnovanu župu Svetog Benedikta opata u Kloštru. Župu je osnovao zagrebački biskup Stjepan Seliščević. U Pitomači tada još nije ni bilo stanovnika, a župa je osnovana 1710. I tako su Sesvete duhovno pripojene kloštranskoj župi i ostale su u njoj do 1886. kada je u Sesvetama započela radom nova samostalna katolička župa.

Zanimljivo je primjetiti da je vrlo vjerojatno na mjestu stare župne crkve Svih Svetih u Sesvetama ta stara crkva preživjela turska vremena, jer ju kao takovu spominje izričito Andrija Vinković u izvješću 8. 10. 1658. (J. Barle, Kat. list 1902. 32.). Misao o postojanju te stare župne crkve u Sesvetama potvrđuje i prvi njezin opis 1706., jer arhidiakon kaže, da je u Sesvetama kapela trošna, ali pokrita. Ovo trošna - ne bi se moglo reći za zidanu građevinu, koja bi bila desetak godina prije podignuta. I baš zato možemo tvrditi, da je spomenuta kapela u Sesvetama bila ona stara župna crkva Svih Svetih koju spominje i popis iz 1334. i onaj iz 1501. A dodamo li opasku Adama Stepanića, arhidiakona iz 1746. koji kaže: "Sjeverno od kapele nalazio se nekakav zid možda je to bio ostatak nekadašnje crkve ili grada "dvorca" (Prot. sv. VII), onda bi s još većom sigurnošću mogli zaključiti da je kapela stara, a onaj zid vjerojatno ostatak župnog dvora. Opis vizitatora 5.9. 1840. govori da kapela u Sesvetama ima 9 orgija dužine, a 3 i pol orgije širine, što znači da je 18 metara duga, a 6 i pol široka. (Točno: 17,074 m duga, a 6,636 široka, jer orgija iznosi 1,896 m.). Dosta velika crkva za Sesvete. (Prot. Sv. XVI, str. 32).

U toj zidanoj crkvi spominje se 10. 5. 1733. (Prot. Sv. VI, st. 17) i oltar, a taj je drven na jedan kat. U sredini oltara je slika Svih Svetih, a sa strane uz sliku sa svake strane po dva stupa. Iznad slike Svih Svetih nalazi se (vjerojatno) reljef Presveto Trojstvo kruni Blaženu Djевичic Mariju.

Tabulat (svod kapele) i kor drveni su i obojeni. Ortner u Spomenici piše (str. 4.) da se u Sesvetama sačuvala predaja, kako se već 1717. uz kapelu na groblju nalazi i zvono podignuto na četiri stupa, a za oltar Svih Svetih u toj staroj kapeli tvrdi, da je podignut 1727. godine, jer je ta godina bila urezana na tome oltaru. To bi odgovaralo istini jer se taj oltar 1733. spominje u

kanonskoj vizitaciji, ali ne стоји оно Ortenerovo mišljenje, да је то можда почетак постојања те капеле, будући ју изричио споминje веć 1706. први клоштрански vizitator (Prot. 92/IV).

У тој се капели споминje уз олтар и сакристија и каže се да је попољена и да има клупе, а у малом звонику и звон. David Ivan Pizeti, архиђакон записат је 14. 12. 1787. да је капела сва од темеља зидана и да се налази у добром стању и да је у топњу једно звон (Prot. sv. XI), док је vizitator 5. 9. 1840. (Prot. sv. XVI, str. 32. i dalje) navesti да капела у Sesvetama има два олтара и два звона.

I takova ће остати до 1872. kad су vjernici sela Sesvete mjesto запуštenе stare kapele потичајем župnika Tome Ciglarića župnika u Kloštru, започети градити нову цркву usred sela (Lib. Mem. Župe Kloštar).

Groblje izvorno

Prvotno groblje u Sesvetama bilo je oko stare цркве укоји капеле Sviх Svetih. Bilo je poprilično veliko.

Godine 1832. trebalo je groblje преместити. Nije смјело остати укоји цркве. Премештено је од капеле Sviх Svetih у улицу Prva numera на своје садашње место тада на крај села, а сада у селу. То ново groblje blagoslovio је 3. сiječња 1832. године Franjo Milinković, župnik из Đurđevca i подархиђакон.

Za upravitelja kloštranske župe Franje Podela, groblje је проширењено, поново ограђено и 19. travnja 1850. поново га је svečано blagoslovio pitomački župnik Danijel Prusac, а судјеловали су župnici: Luka Kolarić из Kozarevca i Ivan Južak из Ferdinandovca te kloštranski kapelan Ignac Mašek i upravitelj župe u Kloštru Franjo Podel.

Groblje је поново произведено и 16. lipnja 1891. blagoslovio га је Josip Hiter, župnik u Virju i подархиђакон crkvenog kotara uz prisutnost pitomačkog župnika Josipa Kovačića i домаћег sesvetskog župnika Rikarda Filipašića.

Zemljište starog groblja продала је земљишна zajedница за 5000 dinara 1924. године и тај новац је дан за нова звона (Spom. 132. str.).

Kad странац дође на sesvečko groblje, radosно ће се изненадити lijepim smještajem i uređenjem тога groblja. Mnogo veća mesta nemaju tako lijepo groblje. Nekako u sredini groblja na najvišoj točki brijege podignuto je камено Raspolo, које је

«на свој трошак подигао Lovro Lončarić, župljanin наš, човјек zauzet za sve што је добро и племенито, a Raspolo je izradio domaći klesar Ladislav Mladen. Na duhovski понедјелjak било је Raspolo poslije večernice svečано blagoslovljeno. Stajalo је 3.500 dinara.» (Spom. 139. str.).

S desne strane мало испод Raspolo, sahranjen је први именовани župnik u Sesvetama: Rikardo Filipašić. Nad grobnicom podignut му је споменик од vrijedног bijelog mramora. Uz име i ostale podatke стоји uklesano, да је пуно patio. Stvarno je trpio, jer је десно oko izgubio, kad је као капелан у Lukaču за vrijeme strašnog невремена у бризи за djecu с којом се у поподневним satima našao u školi, pošao iz školske prostorije provjeriti ne prijeti ли zgradi opasnost, па су га два zrna tuče pogodila u očale и оштетила му десно oko, које су му kasnije morali izvaditi. Bio је zauzet за Sesvete и mnogo је учинio Sesvetama dobro, млад је umro - 48. godina od upale pluća, па је zasluzio da му župljanji na lijepome groblju dadu obnoviti slova na spomeniku. Filipašić је jedini sesvečki župnik, sahranjen na groblju.

Narodna škola

Sesvete su dobitile narodnu školu 21. prosinca 1830. odlukom Carske vlade u Beču (Cuvaj, Povjest školstva I. str. 663.). Školska zgrada је првотно била у seoskoj kući, где је сада кип Svetoga Ivana Nepomuka. Godine 1840. škola је премештена у улицу Prva numera, где данас још стоји или као magazin. Dograđena је 1886. по poduzetniku, Stjepanu Janešu за 2.880 forinti, а платили су Sesvečani. To је prizemna zgrada postavljena uzduž ulice. Ima osam prozora i dvoja vrata.

Godine 1911. je bikarnica kuća s ливе strane župnog dvora pretvorena u školu, a bikarnica премештена у Kladje. U tu preuređenu zgradu смješten је jedan razred школе и stan за učitelja. Blagoslovljena је 8. 12. 1911. (Spom. str. 98.).

Prema zapisu Franje Podela upravitelja župe u Kloštru narodna škola u Sesvetama имала је 1850. године 104 učenika: 50 dječaka i 64 djevojčice (Lib. Mem. Župe Kloštar).

3. ŽUPA U SESVETAMA

Misao o potrebi osnivanja župe u Sesvetama nastala је у

samim Sesvetama. Vjernici, koji su gledali kako se raspadanjem zadruga i odlaženjem stanovništva iz Sesveta na »konake« povećava ravnodušnost i nehaj prema vjeri, zapuštanjem vjerskih dužnosti a posebno pohađanje nedjeljne mise, kako se širi moralna pokvarenost i različiti poroci, osjetili su odgovornost pred Bogom i svojom savješću i to ih je potaklo da se obrate Nadbiskupskom Duhovnom Stolu s molbom da se u Sesvetama uspostavi samostalna kapelanijska. Htjeli su da Sesvete imaju trajno po jednog kapelana iz Kloštra, koji će u Sesvetama stalno boraviti i sve vjerske potrebe naroda zadovoljavati. Sesvećani su molbu o osnivanju samostalne kapelanijske poslali u Zagreb 17. travnja 1883.

Osnivanje župe i početak djelovanja

Po onome što je slijedilo očito je da je Nadbiskupski Duhovni Stol u Zagrebu želju Sesvećana primio s naklonošću i pošao dalje od želje vjernika za samostalnom kapelanijskom. Duhovni Stol 11. svibnja 1883. upravlja dopis broj 1738/83. na Zemaljsku vladu u Zagrebu i moli, da se u selu Sesvetama uspostavi samostalna župa, jer se namještanjem samostalnog kapelana ne bi u potpunosti postigla svrha takva postavljanja. Nova župa bi se mogla podići, jer bi brojila preko 2000 duša, a župa Kloštar od koje bi se odjelila ostalo bi još uvjek 3000 duša.

Na tu molbu Duhovnog Stola Zemaljska vlast je odgovorila odpisom 6. studenoga 1883. pod brojem 5308, da se u svrhu u Sesvetama održi rasprava o osnivanju nove župe.

Sačuvani izvorni zapisnik te rasprave koja je održana 18. prosinca 1883. u Sesvetama, po nalogu od županije u Bjelovaru (broj 16104 od 12. prosinca 1883.), pokazuje da su Sesvećani mogućnost osnivanja nove župe primili s radošću i oduševljenjem. Na toj raspravi bili su prisutni sa strane Duhovnog Stola: Josip Hiter, župnik u Virju kao podarhiđakon đurđevački i kloštranski župnik Andrija Košnjak, a sa strane podžupanije Ivan Žigrović, podžupanijski perovođa i Đuro Veličan, općinski načelnik iz Pitomače. Selo su zastupali od Sesvećana izabrani zastupnici: Andro Derežić, broj 17. Đuro Miloš, Mato Sitek, Jozo Kovačić, Tomo Pintarek, Mijo Vlašić, Imbro Miloš i Jozo Štefanić.

Zastupnici sela izjavljaju da su na Duhovni Stol upravili molbu za samostalnog kapelana, jer se nisu usudili postaviti veći

zahtjev. Kad im se pruža mogućnost uspostave župe, njihova je jednoglasna želja da dobiju svoga župnika. I spremni su svome župniku dati župni stan, vrt od 800 hvati i 6 rali zemlje. Zgradu za župni stan već su pogodili s posjednikom kuće. Obaveze i dužnosti župljana su im poznate i pripravni su podavati propisanu štolu i određene predprege za susjedstva i obavljati običajne radnje. U novcu ne mogu župnika plaćati, ali mole da se župni bir od 7 novčića što ga plaćaju na svaku ral obrati za plaću župniku. Isto tako se mole da se plaća od jednog kapelana u Kloštru, gdje su radi njih bila dva, obrati za plaću njihova župnika. Prema matici župe u Kloštru selo broji preko 2000 duša, a prema službenom podatku povjereništva što ga prilaže plaća iznosi 2274 forinta.

Povjerenstvo ove rasprave se uvjeroilo o istinitosti navoda predstavnika sela Sesveta, a župnik kloštranski Andrija Košnjak dao je izjavu, da je iz duhovnih razloga potrebno osnovati župu u Sesvetama, a on se tomu ne protivi. Svi prisutni su zapisnik vlastoručno potpisali.

Kraljevska zemaljska vlada odjel za bogoslužje i nastavu donosi rješenje za osnivanje župe u Sesvetama 23. 11. 1885. pod brojem 9325 koji donosimo u cijelosti.

Kralj. Podžupaniji u Belovaru

Kr. Zem. Vlada odjel za bog. i nastavu nalazi glede ustrojenja nove rimokat. župe u Sesvetama u podžupaniji belovarskoj nadbiskupiji zagrebačkoj pošto je dokazana potreba nove župe u rečenom mjestu i pošto su se žitelji sela Sesvete zapisnikom od 18. prosinca 1883. i očitovanjem od 23. srpnja 1885. obvezali:

1. da će župnu crkvu sada kapelu Svih Svetih u spomenutom mjestu u dobrom redu uzdržavati,
2. da će župniku dati župni stan tj. kuću sa dotičnom gospod. zgradama, nadalje vrt 800 hvati i 6 rali zemljišta, te župni stan i nuzgrade uzdržavati.
3. da će za kongru župnikovu, koja sustavno 500 for. na godinu će iznositi, nadoplatiti godišnji iznos od 200 for. nad onih 300 for. koje će se ukinućem drugoga kapelanskog mjeseta u Kloštru iz zemaljskih sredstava svake godine dati u ime plaće župnikove.
4. da će zadovoljiti i ostalim dužnostima župljanskim imenito glede propisanih štolarskih pristojba predprega i običajnih ručnih radnja nadalje s razloga što u mjestu Sesveta ima

1899 katolika dakle dovoljan broj duša za opstanak župe, konačno s razloga što će nova župa u Sesvetama biti beneficij «liberae ordinarii collationis» (slobodno će je podjeljivati Nadbiskup) pristati se može na predlog duhovnog stola nadbiskupije zagrebačke od 21. kolovoza 1885. broj 2962. da se odcijepi filialna crkva u Sesvetama od župe Kloštranske i da u Sesvetama posebna nova ustroji, nu pod tim naročitim uvjetom, da ustrojenjem i uzdržavanjem nove ove župe niti krv. Slav. Zemaljskoj zakladi vjerozakonskoj, niti zemalj. budgetu izim niže navenoga zemalj. prinos od 300 for. n godinu, koj za dopunu župnikove sustavne kongrue služiti ima nikakav im teret troškova nametnut ne bude.

Doslijedno tomu nalazi kr. zem. vlada odjel bogoslovje i nastavu sporazumno sa rečenim duhovnim stolom koncem mjeseca prosinca 1885. dokinuti drugo kapelansko mjesto, kod župe kloštranske sistematizirano sa godišnjom plaćom od 300 for. a vr. ter tu plaću u istom iznosu kao dio sustavne kongrue od 500 for. na godinu dozvoliti župniku novo ustrojiti imajući se župe u Sesvetah.

Glede obustave spomenute kapelanske plaće odnosno doznake iste župniku u Sesvetah slijedit će u svoje doba posebno rješenje.

O čemu se obavješćuje kr. podžupanja odnosno na tamošnje izvješće od 25. rujna 1884. broj 7978. s pozivom na popis župljana u Sesvetah po kućnim brojevih sastavi i da svotu od 200 for. a vr. koju su se rečeni župljani gore navedenih očitovanjem od 23. srpnja 1885. obavezni svojemu župniku u ime dijela kongrue svake godine iz vlastitih sredstava dati, rasporezuje na pojedine kuće katolika u Sesvetah i dotične rasporezne iznose u spomenutom popisu uvrstiti, ter da taj popis po zastupnicih župljana mesta Sesvete naznačenih u privitom zapisniku od 16. prosinca 1883. i po načelniku upravne občine Pitomače potpisati dade i zatim sa iskazom o vrijednosti osiguranih župniku 11 hvatih ogrevnih drva ovamo podnese. (Po novom 10 hvati ili 40 č. met. opaska poglavarstva).

U Zagrebu dne 23. studenoga 1885.
Grof. Khuen Hedervarj

Na temelju ovoga rješenja i uz pristanak Nadbiskupskog Duhovnog Stola župa u Sesvetama je osnovana 8. prosinca 1885., jer je toga dana veliki župan Budislavljević iz Bjelovara izdao nalog općinskom poglavarstvu u Pitomači da to javno proglaši (Broj 21.155).

U Spomenici župe Đuro Ortner zapisao je taj događaj ovako:

- Župni ured bje otvoren u Sesvetah dne. 16. svibnja 1886. za života sv. Oca Pape Leona XIII., za kardinala i nadbiskupa zagrebačkoga Josipa pl. Mihalovića, za njegov. Veličanstva Franje Josipa I. za hrvatskoga bana grofa Drago Khuena Hedervarija, za velikog župana belovarsko-križevačke županije Bude pl. Budislavljevića koji je molbu žitelja veoma podupirao za kotarskoga podarhiđakona đurđevačkog Josipa Hitera, a za župnika u Kloštru Andre Kožnjaka.

Imenovanjem uzoritoga g. Kardinala i Nadbiskupa Josipa Mihalovića primio je upravu župe kao administrator (upravitelj) Alojzije Boroša (Spom. str. 9.).

4. ŽUPNA CRKVA

Osam godina prije osnivanja župne crkve u Sesvetama 1878.- sagradena je današnja crkva Svih Svetih. Poticaj za gradnju nove crkve dao je Sesvećanima Tomo Ciglaric kloštranski župnik već 1872., jer je smatrao da je stara kapela Svih Svetih izvan naselja i već ruševna i stara. Sesvećani su taj poticaj prihvatali i počeli sabirati dobrovoljne doprinose. Gradnja crkve je povjerena poduzetniku Stevi Đurđeviću iz Pitomače, koji je 1878. djelo dovršio. Pogoden je bio za svotu od 10.000 forinti i za nagradu od još 1.250 forinti, ali nije udovoljio prvočitnom ugovoru. Neke stvari je preinačio, a zastupnici sela su taj tako preinačeni ugovor na slijepo potpisali pa se kasnije s Đurđevićem vodila i parnica kod suda. Dovršenu crkvu blagoslovio je u čast Svih Svetih kloštranski župnik Andrija Košnjak, a služili su mu Florijan Kutnjak, kapelan iz Pitomače i Josip Antolković, kapelan u Kloštru. Svečani blagoslov je obavljen 7. travnja 1878. (Spom. st. 4-5.).

U tako dovršenu crkvu u svetište je smješten oltar Svih Svetih, drven sa slabom slikom Svih Svetih na zidu. Na oltaru su bila četiri svjećnjaka od lima, a ispred oltara je visjela svjetiljka

od lima kao vječno svjetlo. Bila su u svetištu i dva klecalca.

U ladi su bila dva mala oltara, zapravo samo dvije male drvene menze. Jedan u čast Svetoga Stjepana, kralja sa slikom na zidu, a drugi u čast Svetе Lucije, bez slike. Bilo je tu i 14 klupa za vjernike, dvije nasadene svjetiljke (lampijoni) i jedan križ.

U zvoniku su bila tri zvona. Veće je imalo sedam i po centi, a manje 4 i po centi, a najmanje 1 cent. Nabavljeni su poticajem i marom revnog kloštranskog kapelana Mirka Ožegovića 1884. za 1.200 forinti.

U sakristiji su se nalazila 2 kaleža od lima pozlaćeni s patenama i jedan manji srebrni i pozlaćen s patenom. Kadionica s lađicom od lima i skropionice od mjedi (Spom. str. 8.). Uz to nešto misnog ruha i najpotrebnejše misne knjige.

Kao građevina sesvećka je crkva jednobrodna zgrada u stilu baroknih građevina sa boltanim svodom preko čitave ponutrice i zato su na južnom i sjevernom zidu iznutra ugrađeni istaknuti stupovi kao nosači stropa. Crkva je izvana 24 metra duga, a 10,5 metara široka. Iznad fasade je podignut toranj osrednje visine koji završava piramidom prekrivenom limom, a na vrhu je jabuka i križ. Pri završetku zidanog dijela tornja, iznad prozora, sa svake strane postavljeni su brojčanici ure. U visini kora zvonik ima jedan okrugli prozor u sredini i po jedan prozor sa svake strane. Na južnom zidu su dva prozora u ladi, jedan u svetištu i jedan na koru. Na sjevernom zidu je jedan prozor u svetištu, jedan u ladi i jedan u koru. Crkva ima i četvora vrata: u sakristiju, na južnu i sjevernu stranu i glavna vrata prema zapadu. Svetište završava u obliku triju stranica.

Svetište zauzima prostor od 4,5 metara u dubinu i 8 metara u širinu. Duljina lađe je oko 11 metara, a širina 8 metara. Kor je postavljen na dva zidana stupa s tri luka i zaprema 4 metra u dubinu i 8 metara u širinu. Ispod kora se izlazi kroz po prilici 2 metra dubok prostor tornja, do glavnih vrata izlaza u ograđeni cintor oko crkve.

Godine 1905. pomicljalo se i na proširenje crkve tako da bi se s obje strane ispod svetišta dozidale kapele. No, do toga nije došlo (Spom. str. 58.).

Župnik Blažeković je srušio staru sakristiju, koja je bila premalena i sagradio novu, proširenu, koja ima 1 prozor prema istoku, a dva prema sjeveru. Pod je betonska deka, a jednak i strop, da se zaštiti od prokopljivanja. To je izvršeno u jesen 1943.

doprinosima župljana i uz njihovu radnu snagu (Spom. str. 158-160.).

Crkvu je iznutra oslikao 1900 do 1902. zagrebački slikar Rikardo Rojnik za 1.300 forinti i opskrbu (Spom. st. 53-54). Temeljito je obnovljena izvana i iznutra 1922. zalaganjem župnika Blažekovića (Spom. str. 126-128). I toranj je nekoliko puta već obnovljen, a kapa tornja obojena. Ponovo je obnovljena 1985. do 1991. godine.

Cijela crkva je popločena u rujnu 1887. a taj posao je obavio Antun Bisacco iz fabrike Tarnocza kod Barča za 402 forinti (Spom. str. 12).

Oltari u crkvi

Danas se u crkvi nalaze tri oltara: veliki oltar u čast Svih Svetih, a u lađi još dva: u čast Majci Božjoj, lijevo, i u čast Svetom Stjepanu, kralju, desno.

Sva tri su djelo stolara osrednje vrijednosti.

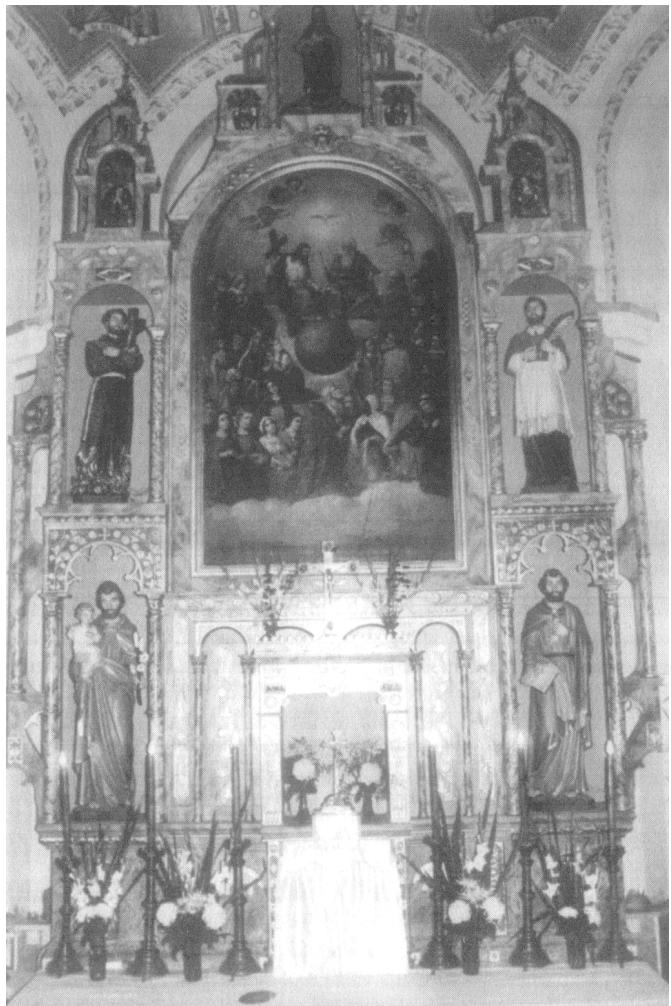
Veliki oltar

Nekoliko puta je već mijenjao svoj izgled i uvijek je bio skroman. Svoj današnji izgled je dobio u najnovije vrijeme. Napravio ga je Ivan Miklavčić, stolarski majstor iz Kloštra Podravskog. Na zidanu menzu postavljen je drveni retabl s ugrađenim nišama za kipove. Ima tri kuta i pokriva središnju plohu svetišta, tako da sa svake strane u plohi zida postoji po jedan oslikani prozor.

Malo svetohranište je u sredini iznad menze ugrađeno u retabl i iznad njega je napravljena niša za pokaznicu kod svečanog izlaganja Presvetog, inače u njoj stoji oltarni križ. U istoj ravnini s desne strane je u niši kip Svetoga Josipa, a lijevo, kip Svetoga Petra apostola. U drugom katu je u sredini oltarna slika Svih Svetih zaštitnika crkve i sela. Slika je ulje na platnu, rama završava polukružno, obojena tamno sa zlatnim ukrasima. Nabavljeni su u Beču kod Ivana Millera 1889. uz cijenu od 220 forinti. Nabavio ju je Đuro Ortner, upravitelj župe (Spom. str. 16). Desno od slike u niši se nalazi kip Svetog Nikole Tavelića, a lijevo kip Sv. Ivana Nepomuka.

U trećem katu u sredini se nalazi kip Srce Isusovo u maloj niši, a lijevo i desno u nišama po jedan mali anđeo.

Lijevi oslikani prozor prikazuje Svetu Anu, a desni Sv.

Glavni oltar Svih Svetih (Foto: S. Zvonar)

Ivana Zlatoustog. Na lijevom dolje piše: Darovala Ana Abranović, 1901. Prozore je izradio B. Škarda u Brnu za 300 forinti. Odlično staklo i vrlo vrijedan rad te vrste (Spom. st. 56). Obnovljen godine 1989.

Oltar Majke Božje od svete Krunice

Postavljen je ispod trijumfalnog luka uz sjeverni zid. Bila je tu najprije propovjedaonica koju je 1944. župnik Blažeković dao prenijeti uz južni zid i postavio je na sam stup trijumfalnog luka.

Na zidanu menzu postavljen je drveni retabl, koji je izradio stolar Ivan Miklavčić iz Kloštra Podravskog.

U sredini retabla iznad menze ugrađeno je malo svetoohranište, potrebno u Svetom tjednu. U srednjoj niši oltarnog retabla smješten je kip Majke Božje Kraljica svete Krunice (Čiselska Majka Božja). Kip je 160 cm visok, drvo, polikroman. Naručio ga je još župnik Rikardo Filipašić kod firme Zambach Müller u Beču za 194 forinti. Došao je 7. veljače 1897. i postavljen je bio na veliki oltar (Spom. str. 37).

U niše uz kip Majke Božje postavljeni su kipovi: Sveta Lucija, desno, jer je već u staroj crkvi bio oltar Sv. Lucije, koja se u Sesvetama štuje. Lijevo je postavljen kip svete Male Terezije. Kipovi su nabavljeni 1946. u Ljubljani kod firme «Naša Sloga», a svaki ima 118 cm, i polikromirani su. Na vrhu oltara sa svake strane nalazi se po jedan mali anđeo.

Sve troškove oko podizanja oltara isplatili su župljani svojim doprinosima.

Oltar Svetog Stjepana, kralja

Prvotno je to bio mali oltar sa slikom Svetoga Stjepana, kralja, smješten uz sjeverni zid lađe. Prigodom bojenja crkve 1901. župnik Gerber ga je premjestio na južni zid crkve, jer je smetao propovjedaonici, koja se tada nalazila na sjevernom zidu, da bude neka simetrija. Godine 1934. župnik Karlo Blažeković uklanja dotrajalu sliku Svetoga Stjepana i oltarić, a podiže današnji oltar.

Retabl oltara je djelo stolara Ivana Miklavčića iz Kloštra Podravskog za 466 dinara, a kipove je izradio kipar Miloš Hohnjec iz Celja. Stajali su 5755 dinara. Oltar je 18. 11. 1934. svećano blagoslovio Stjepan Pavunić, začasni kanonik i župnik iz Koprivnice, uz asistenciju Adolfa Blage iz Ferdinandovca i Mije

Oltar Kraljice sv. Krunice (Foto: S. Zvonar)

Jurića iz Kloštra.

Iznad zidane menze postavljen je retabl oltar. U središnjoj niši je kip Sv. Stjepana, kralja, 160 cm, drvo. Ispod kipa Sv. Stjepana u niši je kip Sv. Florijana, 75 cm., drvo. Desno je kip Sv. Roka, drvo, 118 cm, a lijevo kip Sv. Antuna Padovanskog, drvo, 118 cm. Kipovi su ukusno i dopadljivo izrađeni i polikromirani (Spom. str. 148.).

Na vrhu se oltara sa svake strane nalazi po jedan mali anđeo.

Iznad oltara je oslikani prozor, koji u sredini ima oval sliku Sv. Antuna Pustinjaka, djelo B. Škarde iz Brna, a dar je župnika Antuna Gerbera. Stajao je 180 forinti. Godine 1937. župnik Blažeković je uveo proštenje Svetoga Antuna Padovanskog (Spom. str. 150).

Desno od oltara Sv. Stjepana nalazi se oslikani prozor sa slikom Svetog Stjepana, prvog mučenika, dar B. Škarde iz Brna. Nausprot njemu na sjevernom zidu je također oslikani prozor-dar B. Škarde, sa slikom Svetе Barbare, mučenice. Obnovljen 1982. temeljito.

Propovjedaonica

Postavljena je na stup triumfalnog luka južnog zida. Drvena govornica je ornamentalno obojena i pozlaćena. Obojio ju je i ukrasio 1902. slikar Rikardo Rojnik iz Zagreba. Na kapi iznad govornice su postavljene Mojsijeve ploče s ispisanim deset zapovjedi. Stolarski rad.

Križni put

Slike Križnog puta njih 14 nabavio je župnik Gerber u Beču kod firme Zambach - Müller za 102 krune. Godine 1898. Veličina je 73x51 cm. Okvirni su napravljeni od hrastovine 16. 3. iste godine za 44 krune.

Križni put je blagoslovio i svečano postavio otac Krizostom Krajnc, gvardijan virovitičkog franjevačkog samostana. Sudjelovali su o. Landulf Lach i župnik Gerber i mnoštvo vjernika. Svečanost je obavljena 12. travnja 1898. na treći dan Uskrsa (Spom. st. 59 i 67).

Stepenice na kor

Uz vrlo strme drvene stepenice što s desne strane ispod kora

Oltar Svetog Stjepana, kralja (Foto: S. Zvonar)

vode na kor napravio je 1910. domaći stolar Franjo Skripač ogradu (Spom. st. 92). Isti je napravio i drvene gatrice oko sviraonika na koru.

Orgulje

Graditelji orgulja braća Rieger iz Jägendorfa u Šleskoj napravili su mnogo orgulja u Podravini. Najstarije Riegerove orgulje, vjerojatno su upravo u Sesvetama. Nabavio ih je Đuro Ortner, upravitelj župe 1888. Imaju poseban sistem - tako zvani kombinirani sistem. Imaju sedam kombiniranih registara, dvije kolektivstupe, jedan manual i pedal. Označeni su: opus 233. Stajale su 1100 forinti i isplaćene su kroz nekoliko godina. Blagoslovio ih je 23. 12. 1888. Josip Hiter, župnik iz Virja i podarhiđakon đurđevačkog crkvenog kotara.

Orgulje su doživjele tu neobičnu sudbinu da je 17. 10. 1918. od vlade poslani erarski monter skinuo sve svirale iz prospelta (svirale koje se izvana vide), isprevijao ih i rekao župniku Blažekoviću da te cijevi pošalje u Budimpeštu u ratne svrhe. Župnik to nije učinio. Svirale su ostale na župnom dvoru. Godinu 1920. župnik Blažeković se obratio Franji Westeru, graditelju orgulja u Zagrebu, koji je osobno došao u Sesvete, pregledao svinute svirale i izjavio da se mogu izravnati i urediti. Za par tjedana vratio se u Sesvete sa izravnatim kositrenim sviralama. Čitave orgulje je očistio, popravio neke registre, ugodio ih. Za svatu od 5332 krune orgulje su ponovo ugodno svirale. Obnovljene su 1993. Dobile pogonski motor.

I danas su još na koru u svojoj izvornosti. Pedal je prekriven i ne upotrebljava se.

Treba spomenuti da je župnik Blažeković dobro svirao glasovir i orgulje i pjevao ugodnim basom (Spom. st. 12-13., i 117. te 121-122). Vodio je pjevanje i imao mali ženski zbor. Imao je mnogo smisla za crkvenu glazbu.

Zvona

Prva zvona za izgrađenu novu sesvećku crkvu nabavio je Mirko Ožegović, koji je kao kapelan u Kloštru vršio službu u Sesvetama. Nabavio je tri zvona za 1200 forinti 1884. godine (Spom. str. 8). Najveće je bilo teško 419 kg., srednje 250 kg., a najmanje 59 kg.

Za vrijeme prvoga svjetskoga rata 25. 8. 1916. skinuto je uz

opću žalost vjernika najveće i najmanje zvono i otpremljeno za ratne svrhe. Ostalo je srednje, koje je 8. 10. 1917. skinuto i odvezeno. Na molbu župnika Blažekovića erar je župi Sesvete u prosincu 1917. godine dodijelio jedno zvono od 61 kg. Iz Čakovca. Imalo je lijepi glas, ali je bilo premaleno za Sesvete (Spom. 112 i 114).

Na poticaj župnika Blažekovića započela je sabirna akcija za nabavu novih zvona početkom 1924. Sastavljen je odbor za 12 lica sa župnikom na čelu, koji je vodio sabiranje priloga. Narod je oduševljen prihvatio ovo nastajanje i 30. ožujka sklopljen je ugovor sa »Zvonarnom in livarnom družba Z. OŽ. U St. Vidu nad Ljubljano» za lijevanje zvona. Zvonovi su nabavljeni u veličini i težini koja odgovara tornju po cijeni 74 dinara po kilogramu. Najveće je zvono trebalo biti glas »A», srednje »C», a malo u »F».

Zvona su 4. srpnja 1924. poslana iz lijevaonice i teška su:

1. veliko zvono 423kg. - glasa se u B
2. srednje zvono 274 kg. - glasa se u C
3. malo zvono 119 kg. - glasa se u F.

Za sva tri zvona plaćeno je 61.779 dinara manje 170 dinara, jer veliko zvono nema glas A, kako je bilo ugovorenog, nego glas B.

Novac su najvećim dijelom dali sami župljeni, a među njima su se istakli : Mijo Mikša s doprinosom od 1000 dinara, a Ivan Kovačić, Mijo Posavec i Đuro Bratanović s 500 dinara. I zato su kod blagoslova zvona kumovali:

1. velikom zvonu Mijo Mikša
2. srednjem zvonu Ivan Kovačić
3. malom zvonu Đuro Bratanović.

Zemljšna zajednica je prodala staro groblje za 5000 dinara i dala taj novac za zvona. Prodano je i ono zvono iz Čakovca teško 61. kg., za 3000 dinara u selo Maglenča, župa Veliko Trojstvo. I taj je novac upotrebljen u nova zvona (Spom. str. 132).

Župnik Blažeković je u Spomenici zapisao, da je 6. 7. 1924. bio u Sesvetama dan slave, kakav ova župa nije vidjela. Išlo se na željezničku postaju u Kloštar po zvona. Išlo se procesijom, koja je bila duga dva kilometra, jer je išlo sve što se moglo micati. Pred procesijom je bio banderij konjanika, a u sredini procesije troja svećano iskićena kola na kojima su se vozili zvonovi. Sveopća radost i sreća obuzela je sve stanovnike Sesveta. Napose onda, kad je župnik Blažeković zvona blagoslovio, a narod zvonove

užetima povukao na toranj, te oni po prvi put zazvoniše. Skladni glasovi s tornja bili su živi odraz sloge i požrtvovnosti Sesvećana da se ta zvona kupe (Spom. str. 132). Zvona su elektrificirana 1994.

Ura na tornju

I danas još ura s tornja Svih Svetih oglašuje i pokazuje Sesvećanima ure i fertalje noću i danju. I prilično je već stara. Nabavio ju je Rikardo Filipašić, prvi svećenik, župnik, u Ptiju kod urara Vjenceslava Čalonna (Czalonn) za 550 forinti. Urar je postavio uru na tornanj 30. ožujka 1893. i od toga neumorno ide i pokazuje vrijeme i prolaznost svega. Uru je isplatila općina u ratama, a poslijednju ratu je urar dobio 1895. (Spom. str. 27 i 31).

Ograda oko crkve

Drvena ograda oko crkve je dotrajala i župnik Blažeković je 1925. potakao župljane, da podignu novu betonsku sa željeznim štaketama. Betonske radnje je izvršio domaći majstor Mijo Kolar, a željeznu radnju su napravili majstori kovači: Đuro Hudek i Stjepan Kolar. Sav taj posao stajao je 28.000 dinara, a sabrali su ga župljani i uz to su radnike dali badava (Spom. str. 133-134).

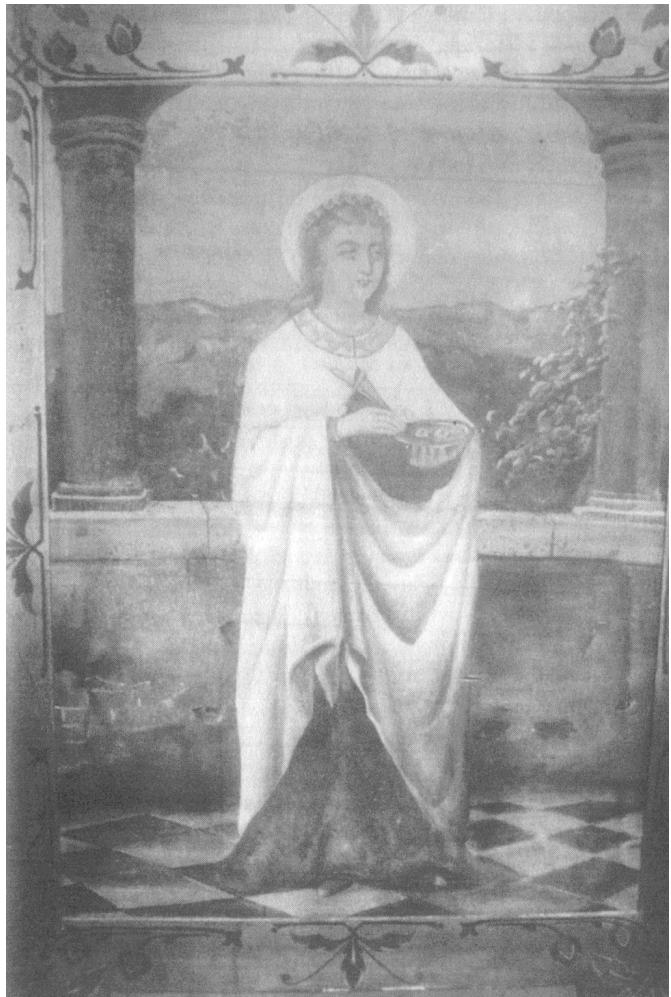
Lipe oko crkve i na trgu kod crkve

Danas se oko crkve nalaze guste krošnje lipa i kestenja, a jednako je i uz kapelu Sv. Ivana Nepomuka i na trgu pred crkvom. Treba spomenuti da su te lipe na poticaj župnika Blažekovića donijeli župljeni iz Dubrovnika, a 19. ožujka 1923. zasadili su 4 lipe oko kapele Svetoga Ivana, a ostale oko crkve i na ledinu kraj crkve: Stjepan Čoklo, glavar zemljšne zajednice, s Martinom Matanom, Matom Posavcem, Blažom Pintarekom, Grgom Milošem, Androm Jagićem i drugima. Pred ulazom u crkvu Mato Posavec iz Jasenja zasadio je dva mlada kestena (Spom. 128-129).

Munjovod na tornju

Prvi munjovod na tornju postavljen je 1889. Postavio ga je limar iz Virja Vid Cillinger, a po narudžbi Đure Ortnera, upravitelja župe (Spom. str. 46).

Izgleda da je tlo na kojem je podignuta crkva podvodno, jer je već dva puta u crkvu udario grom. Prvi put je to bilo 19. travnja 1891. nedjeljom za vrijeme popodnevne večernjice. Udario je

Slika Sv. Lucije iz 1888.g. (Foto: S. Zvonar)

nad svetištem pokraj župnika Rikarda Filipašića i opalio svetohranište, a u crkvi je 27 vjernika popadalo po podu i ozlijedilo se (Spom. str. 25). Nakon toga je munjovod stručno namješten 1891. a namjestio ga je limar Tomo Vojvodić iz Ferdinandovca uz prisustvo inžinjera Peksindera (Spom. str. 29 i 30).

Grom je drugi put udario u sesvećku crkvu 13. 7. 1934. oko 6 sati po podne. Udarac je bio negdje nad sakristijom, jer je u sakristiji načinio štetu. I opet nekako u području svetišta crkve. Dovoljan razlog da se vodi briga o ispravnosti munjovoda, jer bi se lako mogla dogoditi i veća nesreća s crkvom (Spom. str. 147).

Slike u crkvi i sakristiji

U svetištu s desne strane uz propovjedaonicu visi na zidu slika **Žalosne Gospe**. Uramljena je u široku tamnu ramu, ulje na platnu, 118x79 cm, svježih boja. Ispod križnog drva sjedi Gospa i na krilu joj mrtvo Isusovo tijelo. U donjem lijevom uglu stoji zapisano ime slikara : B. Maleševac.

Sveta Lucija, ulje na platnu, 130x95 cm, nabavljena za 60 forinti 1888. u Beču kod Ivana Müllera. Postavljena je bila na veliki oltar, jer je za oltar sv. Lucije u lađi bila prevelika. Sada se nalazi u sakristiji. Ima široku drvenu ramu, ornamentalnu, obojenu po Rikardu Rojniku, slikaru iz Zagreba, 1902..(Spom. str. 12).

Sv. Franjo Asiški, ulje na platnu, 107x52 cm., jednostavno uramljena. Nabavio ju Treći red u Sesvetama 1922. Nalazi se u sakristiji uz ormari na sjevernom zidu (Spom. str. 128).

Sveti Josip, ulje na platnu, 107x52 cm, jednostavno uramljena. Slika je nabavljena kod umjetno-slikarskog zavoda «Rubens» u Zagrebu za 1200 dinara 1928. Nekoć je zajedno sa slikom Sv. Franje Asiškog visjela u svetištu, a sada u sakristiji (Spom. str. 135).

Sveto posuđe

U svetom posuđu sesvetska je crkva vrlom siromašna. Sačuvalo se:

1. **Kalež**, srebro, 22 cm visok, jednostavne izradbe, s puncom IB IZ na rubu podnožja, koje ima u promjeru 12 cm. Kupa je 8x8,5 cm. To je onaj prvotni kalež, a spominje ga župnik Szaraga 1780., kad opisuje kapelu Svih Svetih u Sesvetama. O

Moćnik Sv. Josipa, konac 18. st. (Foto: S. Zvonar)

tomu svjedoči i punca IB IZ, , koju imaju i svi sačuvani srebrni kaleži iz tog vremena u župi Kloštar. Ono IB može biti i LB. Na rubu tog kaleža je nedavno utisnuto: Obnovljeno i pozlaćeno prigodom stogodišnjice ukazanja Bezgriješne. To znači 1958.

2. **Kalež**, barokne izradbe, 23 cm visok, kupa 8,5x8,5 cm, a promjer podnožja 14 cm. Ukras na donjem dijelu kupe je srebrn. Punce nema. Možda je srebrn. Inače je vrlo lijepo izrađen.

3. **Moćnik Sv. Josipa**, barokni, ručni rad. Visok je 28 cm. Gornji dio ima ovalni oblik 16x13 cm. Na zrakastom ovalu nalazi se srebrni vijenčić i na njemu pozlaćeni vijenac ukrašen češkim kamenjem različitih boja i zatvoren stakлом. Otraga su vrataša i na lunuli se nalazi kutijica ugrađena u pozlaćeni oblik hostije i sprjeda ima staklo, a ispod stakla u kutiji su moći s natpisom: Pal. S. Jos. Izrađeno je od lima i djelomično pozlaćen. Potjeće iz konca 18. st., jer ga spominje Szaraga 1780. I podnožje mu je ovalno 12x10 cm. Vrijedan je radi starosti i izradbe.

4. **Monstranca**, kupio ju je u Beču Alojzije Boroša, prvi upravitelj župe, 27. 7. 1886. kod Ivana Heindla. Kaleži i monstranca su pozlaćeni 1981. sabranim novcem vjernika.

5. **Kapela Svetoga Ivana Nepomuka**

Najstariji i najvredniji u sesvećkoj župi je kip Svetoga Ivana Nepomuka, koji se spominje u opisu sela Sesvete 1780. Postavljen je bio na okruglom stupu od cigle kao pil ispred vojničke stacije (statio officialis). Isklesan je od kamena i od dobra kipara umjetnika, premda mu neukusan namaz danas oduzima tu vrijednost. Barokna je radnja i spada u zajednicu sačuvanih kipova istog majstora: Sv. Florijan, Sveti Ivan Evanđelist u Prugovcu i Trpeći Isus u Budančevici (Lib. Men. Župe Kloštar).

Da to umjetničko vrijedno djelo očuva od vremenskih nepogoda Đuro Ortner, upravitelj župe, dao je taj kip 1889. nadkriti. Znači da je kip skinut sa stupa i postavljen na uže podnožje, a nad njim je onda podignut mali krov i pokriven crijeponjem (Spom. str. 16).

Za vrijeme velike oluje 1913. kad je 18. rujna silan vjetar i tuča oko 7 sati navečer kroz 1/4 sata harala nad Sesvetama, srušio se pokraj male kapelice Sv. Ivana Nepomuka «nerod» - drvo i oštetio krov i zid kapelice (Spom. str. 103).

Kako je 1922. kapelica Sv. Ivana Nepomuka bila gotovo posve porušena, zapuštena i oštećena, odlučio je Karlo

Raspelo u Tomićevoj ulici (Foto: S. Zvonar)

Blažeković, župnik, sagraditi novu. Narod je u tu svrhu doprinio 21.672 krune i domaći zidari, kovači i stolari uz dobrovoljnu radnu snagu župljana podigše novu kapelu, koja i danas stoji. Rudolf Škala, kipar iz Ferdinandovca, popravio je kip Sv. Ivana Nepomuka, a kapelu iznutra obojio.

Kapela je podignuta na križanju. Dobila je cimentni pod i prilaz od dvije cimentne stepenice, a limeni krov sa sjeverne strane, da ne zamače. S prednje strane su drvena vrata, dvokrilna, metar visoka. Krovište i zabat s prednje strane počivaju na dva okrugla stupa zidana. S istočne i zapadne strane je otvorena da se vidi kip.

Posao je završen do polovice rujna, a 26. rujna 1922. novo podignutu kapelu svečano je blagoslovio domaći župnik Blažeković i u njoj otpjevao svetu misu. Bila je to velika i lijepa svečanost kod koje je s radošću sudjelovalo cijelo selo Sesvete (Spom. str. 125-126). Oko kapele su 19. 3. 1923. zasadene 4 lipe, koje su donijeli župljani iz Dubrovnika (Spom. str. 129).

6. Kapela Gospe Fatimske

Staru sakristiju župnik Tomislav Hrupec preuređio je za vjerouaučnu dvoranu. Nazvao je taj prostor od 8x4 hvata kapelom Gospe Fatimske. Blagoslovio ju je zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić prigodom jubilarne proslave 100 godina sagradjenja crkve 19. XI. 1978. Župnik je u vezi s tom kapelom uveo i proštenje Gospe Fatimske 13. svibnja. I to vrlo uspješno!

Kapela se može grijati. U njoj župnik slavi dnevnu misu.

7. Kapelica Žalosne Gospe

Kapelica je sagrađena na mjestu stare izvorne crkve u ulici Stara cirkva (Štrosmajerova). Podigli su je vjernici iz te ulice. Na tome mjestu je prije stajalo raspelo kao spomen groblja i stare crkve. Kapelicu je blagoslovio 24. IV. 1977. Bernard Rubinić, upravitelj župe Kloštar. Misa je bila pod vedrim nebom. Mnoštvo vjernika.

8. Raspela na području župe

Radi potpunosti slike o vjerskoj svijesti župljana sela Sesvete treba spomenuti i raspela, koja su bila podignuta na području sela Sesvete.

Za župnika Rikarda Filipašića podignuto je Raspelo 11. studenog 1894. na putu između Sesveta i Kloštra, nedaleko od Visokoga brijege u Gaju (bolje Đoltici). Podigao ga je Ivan rep

(pučki Maloglavac) na slavu Božju i na utjehu svoje duše. I danas stoji.

Antun Gerber, župnik, spominje da su za njegovo vrijeme podignuta slijedeća raspela:

1. **Raspelo u Kladju**, podigao Andrija Posavec, a župnik Gerber blagoslovio 16. 5. 1897. (Spom. str. 79). Godine 1910. u Kladju su podigli kamenito raspelo Andro i Marija Matočec a Blažeković blagoslovio. (Spom. str. 94).

2. **Raspelo u Šarju**, podigao je Antun Bajsar, a župnik Gerber blagoslovio 24. 9. 1899. (Spom. str. 79).

3. **Raspelo u Mekišu**, podigao je Đuro Bratanović, a župnik Gerber blagoslovio 24. 4. 1904. (Spom. 79).

4. **Raspelo u Skranjicama**, podigli župljani, a 18. 9. 1904. blagoslovio župnik Gerber (Spom. str. 79).

5. **Raspelo u Jasenju**, podigli su ga Mato i Ana Čoklo iz Grede, a 17. 9. 1905. blagoslovio župnik Gerber (Spom. str. 79).

6. **Kamenito Raspelo u Ceresniku**, podigli župljani a župnik Gerber ga blagoslovio 13. 10. 1907. (Spom. 79).

7. **Raspelo na trgu pred crkvom**, podigao je Stjepan Janeš, a župnik Gerber 29. 5. 1898. blagoslovio (Spom. 79). Nema ga više.

Kalvarija na trgu ispred škole

Vrijedno je spomenuti da je 1932. godine podignuto na trgu ispred škole - stare - vrlo lijepo raspelo, zapravo Kalvarija koje je izradio osječki kipar Franjo Hendrich. Na podnožju u obliku oltarne menze u sredini je podignuto raspelo s Kristovim tijelom, a ispod raspela je lik Magdalene, koja u pognutom stavu od lijeva na desno grli križ. Uz križ su u stojećem stavu postavljeni kipovi: Žalosna Gospa i Sveti Ivan, apostol. Na podnožju su ispisani stihovi Karla Blažekovića:

Ti što prolaziš, gledaj nevinu
Mrtva na križu Božjega sina,
Pogledaj teško krvave rane
Nevjerom tvojom Njemu zadane.
Pogledaj Majke Njegove boli
Skrušena srca Njemu se moli:
O Sine Božji, o Majko Sveta,
Praštajte krivnje ovoga svijeta!

Kip Sv. Ivana Nepomuka u kapeli iz 1780. g. (Foto: S. Zvonar)

Kip Gospe Fatimske u kapeli uz crkvu (Foto: S. Zvonar)

Kalvarija na trgu ispred crkve (Foto: S. Zvonar)

Vrijedajuć vječnog oca s visine
Ne znaju grješni ljudi što čine.
Ovaj znak spasenja i spomen vječne ljubavi Božje podigoše
Bogu na slavu Ivan i Ana Abranović 1932.

Sav trošak od 23.000 dinara platili su spomenuti supruzi Ivan i Ana Abranović. Taj lijepi spomenik je spomen na 1900 godišnjicu Isusove smrti, koji je cijela crkva slavila 1933. godine. «Kalvariju» je svečano blagoslovio Blažeković, župnik uz asistenciju kloštranskog župnika Mije Jurića, i župnika Ivana Žinića 21. svibnja 1933. i otpjevao svečanu misu, kod koje je pjevao mali ženski troglasni zbor iz Sesvetama (Spom. str. 139-140).

7. IZ ŽIVOTA SELA I ŽUPE

Veliki požar

Vatra je bila česti gost u podravskim selima. Kuće su bile drvene i slamom pokrivene, i kad se negdje pojavila vatra u selu, redovito je zauzimala velike razmjere. Napose za sušnih, ljetnih mjeseci.

U Sesvetama je tako 29. 8. 1877. buknula vatra, koja je u kratko vrijeme uništila preko 80 zgrada kuća, staja, štaglja i koceva. I tom zgodom je propala sva ljetina pšenica, raž, ječam, zob, sijeno, djetelina i lan, te su mnogi gospodari posve osiromašili. (R. Horvat, Crtice iz Hrvatske povjesti I. str. 69 i Spom. str. 4).

Dobrovoljno vatrogasno društvo

Dugo je trebalo čekati, dok se u Sesvetama osnovalo vatrogasno društvo. Bilo je to početkom 1928. godine, jer župnik Blažeković u Spomenici navodi, da su 1928. kod Božjeg groba držali stražu članovi «novo osnovanog vatrogasnog društva» (Spom. str. 135).

Uvedene pobožnosti i bratovštine

Župnik Antun Gerber je u župu Sesvete uveo mnoge pobožnosti i osnovao različita pobožna društva.

Uveo je **Bratovštinu svete Krunice** 28. 10. 1898. Iste godine je uveo i bratovštinu **Karmelskog škapulara**, koja je

imala 524 člana. Ustanovljen je i Treći red svetoga Franje Asiškog, koji je od 1904. do 1907. ima 123 članova.

Potvrda u župi

Prva potvrda u sesvečkoj župi bila je 6. rujna 1889. Tom zgodom je bilo 750 potvrđenika, a potvrdu je dijelio posvećeni zagrebački biskup Franjo Gašparić (Spom. str. 17).

Godine 1908. svetu potvrdu je primilo 1162 osobe (Spom. str. 88). U prvoj potvrdi poslije svjetskog rata 1924. biskup Dr. Dominik Premuš u Sesvetama je 15. svibnja podijelio potvrdu 1119-orici potvrđenika (Spom. str. 130).

Misije u župi

Kad su u đurđevačkom dekanatu 1901. održavane pučke misije sveto poslanje održali su pučki misionari o. Hinko Bontempo, Isusovac iz Splita, i o. Ilija Gavrić Isusovac iz Sarajeva i u Sesvetama svete misije od 20-26. listopada. Uspjeh misija je bio dobar. Osnovan je Apostolat molitve, u koji se upisao 781 član. Podignuto je pred crkvom i misijsko raspelo. (Spom. str. 80-81).

Godine 1930. održane su u sesvečkoj župi druge pučke misije, koje su od 18-25. svibnja vodili Isusovci: Ilija Gavrić i Tomo Jagić. I ovom zgodom je odaziv župljana bio vrlo velik (Spom. Str. 137). God. 1977. održao je misije o. Ivan Grgec, Trećeredac, od 30. X. do 6. XI.

Pošta u Sesvetama

Zasluga je župnika, K. Blažekovića, da je selo Sesvete dobilo poštanski ured već 1911. godine. Nastojanje župnika potpomagao je Đuro Šantić, rođen u Sesvetama, kao kraljevski tajnik pošte i brzozjava u Zagrebu (Spom. str. 98).

Općina je uspostavljena 1911. godine.

Na mjesto bikarnice-škola

S lijeve strane župnog dvora u neposrednoj blizini crkve nalazila se godinama bikarnica. Karlo Blažeković je konačno uspio skloniti odgovorne u općini Sesvete da su bikarnicu premjestili u Kladje, a 1911. zgradu bikarnice preuredili za jedan razrez pučke škole i za stan učitelju. Kuću škole je 8. 12. 1911. blagoslovio župnik Blažeković (Spom. str. 98).

Dva velika orkanska nevremena

18. rujna 1913. oko 7 sati na večer podiglo se nad Sesvetama nezapamćeno orkansko nevrijeme. Silan vjetar rušio je drveće po selu a strašna tuča je kroz 1/4 sata padala da je klipove kukuruza kidala po poljima (Spom. str. 103).

Slično nevrijeme pogodilo je Sesvete i 4. kolovoza 1938. oko 3 sata po podne. Nakon velike suše tuča je do kraja uništila usjeve (Spom. str. 153).

Dioba zemljije zajednice

Dobro je spomenuti da su u Sesvetama zemlje zemljine zajednice podijeljene već 1913. godine. Tom zgodom je i župa dobila 1280. hвати pa je to zemljiste gruntovno upisano na župnu nadarbinu (Spom. str. 103).

Prvo klečanje u župi

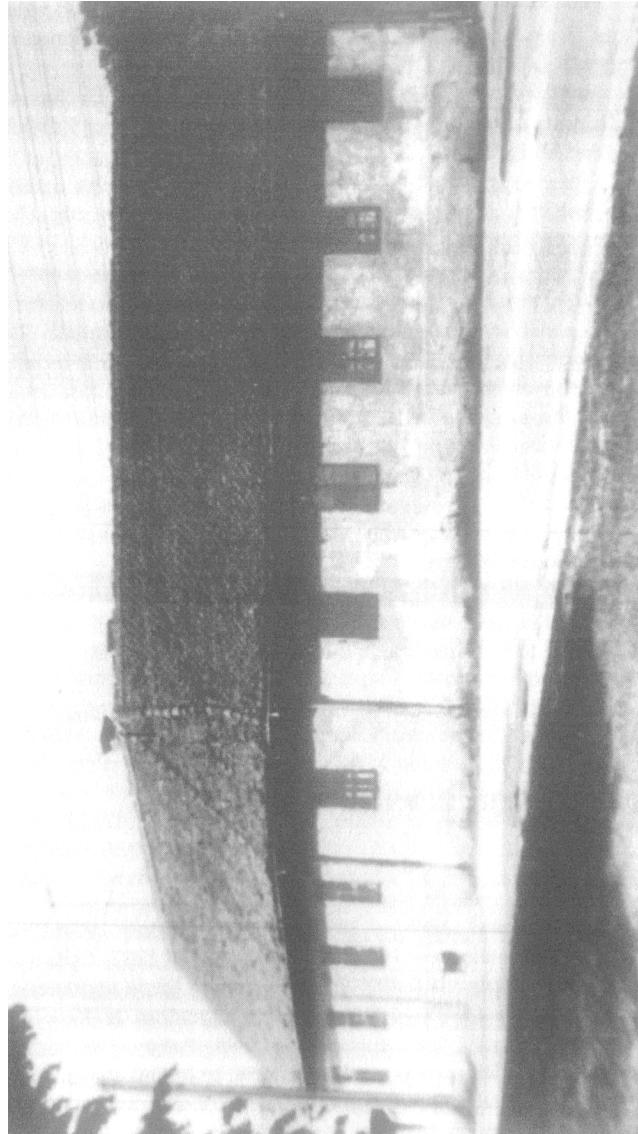
Novi nadbiskup zagrebački Ante Bauer je 1912. cijelu Nadbiskupiju tako rasporedilo, da je svaki dan u godini u jednoj župi klečanje javno štovanje Tijela Gospodnjega.

U Sesvetama je određen 16. rujan kao godišnje klečanje i prvo je klečanje održano 16. rujna 1913. Za to klečanje je župnik Blažeković napravio raspored klečanja po ulicama i zaselcima i to ovako:

- Od 6-7 sati Prva numera
- 7-8 sati Ceresnik
- 8-9 sati 2 i 3 ulica i Razlev
- 9-10 sati Kladje
- 10-11 sati Zgrutti, Mekiš, Konci, Šarje
- 11-12 sati Velika misa
- 1-2 sati Zaberek i Bukove Grede
- 2-3 sati Koprivje i Koci
- 3-4 sati Jasenje
- 4-5 sati Draganci
- 5-6 sati Dubovnik i Ruškova Greda

Župni dvor

Prigodom osnivanja župe sesvećani su svome župniku obećali pribaviti stan. Oni su to i učinili. Kupili su sadašnji župni dvor, koji je Stjepan Janeš izgradio kao svoju kuću sa željom da u njoj otvorí gostionicu. Zgrada je prostrana, protegnuta na dvije

Stari župni dvor (Foto: S. Zvonar)

ulice. Prizemnica je, ali podignuta i crijeponom pokrita. Ima 5 soba, kuhinju, podrum i tavan.

Dvorište je tjesno. U njemu su dvije štale i suša pod istim krovom. Staje su bile bez poda. U početku nije bilo ni bunara, ni koceva i kokošnjaka.

Janeš je sve to prodao selu za 2250 forinti 1885. Godinama su se župnići natezali sa župljanim da urede župni dvor i uvijek je to vrlo teško išlo.

Bunar je iskopan 1888., a vrt ograđen tek 1907. Na mjestu starog župnog dvora sagrađen je novi zalaganjem župnika Tomislava Hrupeca od 1974-1989.

Župna nadarbinia

U početku postojanja župe župnik je godišnje primio 500 forinti plaće. Uz to je župa imala: vrt od 633 hвати i 6 rali livade. Primaо je štolarinu kod vršenja pojedinih svečeničkih čina. Pripadala mu je trećina crkvene milostinje i 10 hвати drva za ogrijev godišnje. Obećani su mu i težaci.

Župnik Gerber je uspio da je župi odobreno još 6 rali zemlje u Jasenju i Ištvanovom dolu. Bilo je to 1896., ali je zemlja omeđena tek 1905. nakon nebrojenih izbjegavanja i zatezanja i to ne u potpunom opsegu.

Sva ta zemlja od preko 15 rali slabo je župniku donosila, jer je bila treće klase. A i ostali su prihodi bili razmjerno mali, pa su župnici u Sesvetama među siromašnjima u Podravini.(Spom. str. 7 i 44).

Za izgradnju novog župnog dvora zemlja je prodana.

8. UPRAVITELJI I ŽUPNICI U SESVETAMA

Od 1886. do danas

1. **Alojzije Boroša** (1886-1887) upravitelj, rodom iz Stubice. Bio je u Sesvetama od 16. 5. 1886. do 22. 5. 1887. Otišao je za upravitelja župe u Kalinovcu. Nije ostavio lijepe uspomene.

2. **Duro Ortner** (1887-1890), rodom iz Krapine. Započeo je voditi Spomenicu župe 1889. Pribavio je maticu krštenih od 1858. maticu umrlih od 1858, te knjigu stanja duša. Počeo je uređivati crkvu iznutra. Nabavio je nove orgulje. Lijepo je

radio. Po vlastitoj je molbi premješten u Kašinu.

3. **Rikardo Filipašić**, (1890-1897), najprije je upravitelj, a onda od 19. listopada 1894. i prvi ustoličeni sesvetski župnik. Rođen je u Varaždinu. Pjesnik i pisac. Još kao gimnazijalac preveo je s grčkog 9. pjevanje Homerove Iljade. Pjesme je objavljivao u «Bosiljku», «Dragoljubu» i «Slavonskom Jugu». Kao klerik u Zagrebu bio je predsjednik «Zbora» i urednik «Vile». Prevodio je sa Slovačkog. Od 1873-1890. bio je kapelan u Lukaču kod župnika Gustava Tompaka. Tu je mnogo pisao za «Danicu» kalendar i za «Pučkog prijatelja». Preveo je iz slovačkog knjigu «Nauk o domaćem uzgoju» koja mu je 1884. donijela nagradu od 200 forinti iz zaklade Dušana Kotura. Godine 1889. postao je i mjesnim školskim nadzornikom u Baziju. U Lukaču se bavio i baštarstvom. Godine 1887. 23. srpnja zadesila ga je velika nesreća. Bio je u školi na vjeronauku, kad se oko 3 sata popodne podigla orkanska oluja s ledom. Vjetar je sa svih krovova u Lukaču skinuo crijeplje. Bez krova je ostala i školska zgrada. U strahu da se zgrada ne sruši na djecu pošao je van pogledati, kako stoji sa zgradom. Tada su mu dva komada leda udarila u desno staklo njegovih naočala i razbijeno staklo mu je teško ranilo jabučicu oka. Pokušaj liječnika nije uspio. Oko mu je zadavalo trajne boli i prijetilo mu da izgubi vid i lijevoga oka. Konačno su mu 1891. izvadili desno oko da spase lijevo. U takvu stanju je postao upravitelj župe 1890. u Sesvetama. Bolesan, mnogo se mučio i s pukim životnim opstankom, ali je nastavio usavršavati crkvu i voditi povjerene mu župljane. Nabavio je uru na tornju i mnoge druge stvari. Naglo je obolio od upale pluća i 10. travnja 1897. umro je, a bilo mu je 48 godina. Kulturan i obrazovan čovjek, a veliki i strpljivi patnik. Pod bijelim mramornim spomenikom sa svojim vjernicima čeka uskrsnuće.

4. **Antun Gerber** (1897-1909), župnik, rodom iz Siska. Boležljiv od djetinjstva. Stupio je u Franjevački red i nakon dva tečaja filozofije prešao je u Nadbiskupsko sjemenište u Zagrebu i postao svećenik. U Sesvetama je nastupio kao župnik 17. travnja 1897. Mnogo se borio za župnikovu nadarbinu i povećao je za nepunih 6 jutara, ali nije uživao. Bio je zauzet za ljepotu crkve i za duhovno dobro svojih

vjernika. Posjedovao je neobičnu poduzetnost. Dao je oslikati crkvu. Uveo je različite pobožnosti i uveo nekoliko bratovština. Gotovo nema ulice u selu gdje nije za njegova župnikovanja podignuto raspelo. Širio je štovanje Srca Isusova. Poticao je župljane za mnoge djelotvorne akcije i sam prednjačio. Lijepo je vodio Treći Red. Na vlastitu molbu je umirovljen 1909. ali je ostao u Sesvetama, gdje još 1921. obavlja blagoslov kuća mjesto župnika Blažekovića, koji je tada slomio nogu.

5. **Karlo Blažeković** (1910-1958) najprije upravitelj a od 30. siječnja 1912. imenovani župnik. Sin je učitelja i rodio se u Bušetini. Mladu Misu nije slavio u Turnašici, kamo je selo Gradec pripadalo, jer mu je otac u Starom Gracu službovao. Bio je siromašan i sam nije mogao takvo slavlje prirediti i zato je Mladu Misu slavio u Zagrebu kod časnih sestara. Samo godinu dana je bio kapelan u Samoboru, a 1904. postao kapelanom u Pitomači kod župnika Josipa Kovačića. Kao kapelan je godinu dana nekoliko mjeseci upravljao Pitomačom, da koncem 1909. postade upravitelj župe u Sesvetama i preuzeće je 20. 1. 1910. Na toj župi je proveo 47 godina cijeli svoj svećenički život. Proveo je dva svjetska rata. Doživio teške dane u opasnosti. Imao je svojih slabosti, ali je volio Sesvete i trsio se da ne zaostanu ni duhovno ni kulturno temeljito je obnavljaо crkvu 1922. podigao je kapelu Sv. Ivana Nepomuka 1923. Nova tri zvona 1924. Dao napraviti sva tri nova oltara. Srušio staru sakristiju a podigao novu 1943. Bolestan 1945. se zahvalio na župi, ali je iste godine došao ponovo u Sesvete i upravljao župom do početka 1958. Proslavio je u Sesvetama i svoju zlatnu misu 1953. Posljednje godine života proveo je u Virovitici, gdje je 1966. godine umro i sahranjen u franjevačkoj grobnici. Bio je načitan i obrazovan čovjek. Propovjedao je odlično i crkva ga je rado slušala. Visok i uvijek mršav djelovao je skromno kao što je i stvarno bio. Trsio se da svoj životni križ nosi strpljivo.

6. **Vinko Majstorović**, upravitelj župe, rođen u Đurđevcu 20. 1. 1914., zaređen 27. 6. 1937., od 1958-1970, dvanaest godina upravljao župom u teškim vremenima komunističke strahovlade. Umro 29. 6. 1990. u Zagrebu.

7. **Vinko Igrec**, upravitelj župe od 1970-1972.

8. **Tomislav Hrupec** upraviteljem župe je postao 1972. Rođen je u Podravskoj Kapeli, župa Veliki Bukovec, otac Vinko, majka Andjela r. Hlebar, gimnaziju svršava 1959., a teološki fakultet od 1959-1966. kada je 26. 6. 1966. reden po nadbiskupu Dr. Franji Šeperu. Po svršetku bogoslovnog fakulteta 1967., postao je kapelan u Koprivnici od 1970., a onda postaje upraviteljem župe Kalje i Žumberak, da 1972. postaje upraviteljem župe u Sesvetama, gdje već 22 godine vodi dušobrižnički rad. Kroz to vrijeme učinio je mnogo korisnih zahvata u duhovnom vođenju župe. Održavao je vjeronauk djece, uređio kapelu Gospe Fatimske za vjeronaučnu dvoranu. U nekoliko navrata imao je potvrdu djece, a Prvu Pričest redovito svećano obavljao. Za župne jubileje održavao je duhovne obnove župe. Godišnje je vodio vjernike na Mariju Bistrigu. Imao je mladomisničko slavlje Milana Lončarića, kojeg je zaredio papa Pavao VI u Rimu 29. 6. 1975. Uz postojan i zauzet rad u dušobrižništvu Tomislav Hrupec je mnogo učinio izgradnjom nove župne kuće i svih potrebnih uporabnih prostorija, u župnom dvorištu, kao što je garaža. Uz izgradnju lijepo uređenog župnog stana, nastojao je i izveo obnovu župne crkve, koju je uređio izvana i unutra, sretan što su ga u njegovom radu pomagali vjernici Sesvečani i Župno vijeće. Godine 1989. Tomislav Hrupec je izabran i potvrđen dekanom Đurđevačkog dekanata, a 3. 7. 1991. sa svojim je suređenicima slavio 25 godina svećeništva.

IZ PROŠLOTI U BUDUĆNOST

I najbolje stvari materijalnog svijeta s vremenom podliježu trošenju. Gube svoju izvornost. A tako i svoju uporabu. Potrebno ih je popravljati. Često i mjenjati.

Kad je 1972. godine upraviteljem župe Svih Svetih u Sesvetama postao mladi svećenik Tomislav Hrupec, trsio se da svoju župu dobro upozna, a potom marljivo uredi.

Kako u župi nije bilo uređeno Župsko vijeće kao savjetni pomoćnik župnikov, odlučio je to Vijeće osnovati.

Župu je razdijelio na 10 područja. Pomoću listića, što su ih vjernici pojedinih područja pismeno birali, u veljači 1973. izvršio je izbor, na kojem su bili izabrani:

1. Šantić Stjepan, Tomićeva ulica
2. Jagić Ivan, Preradovićeva ulica
3. Igrić Ivan, Štrosmajerova ulica
4. Golubić Ivan, Gajeva ulica
5. Mavračić Vlado, P. Miškine ulica
6. Pintarek Đuro, Razlev
7. Kovačić Ivan, Braće Radića ulica
8. Štefanić Ivan, Dravska ulica
9. Bratanović Andrija, Mekiš
10. Kerečeni Ivan, Draganci

Župsko vijeće je potvrdilo nadbiskupski Duhovni stol.

NOVI ŽUPNI DVOR

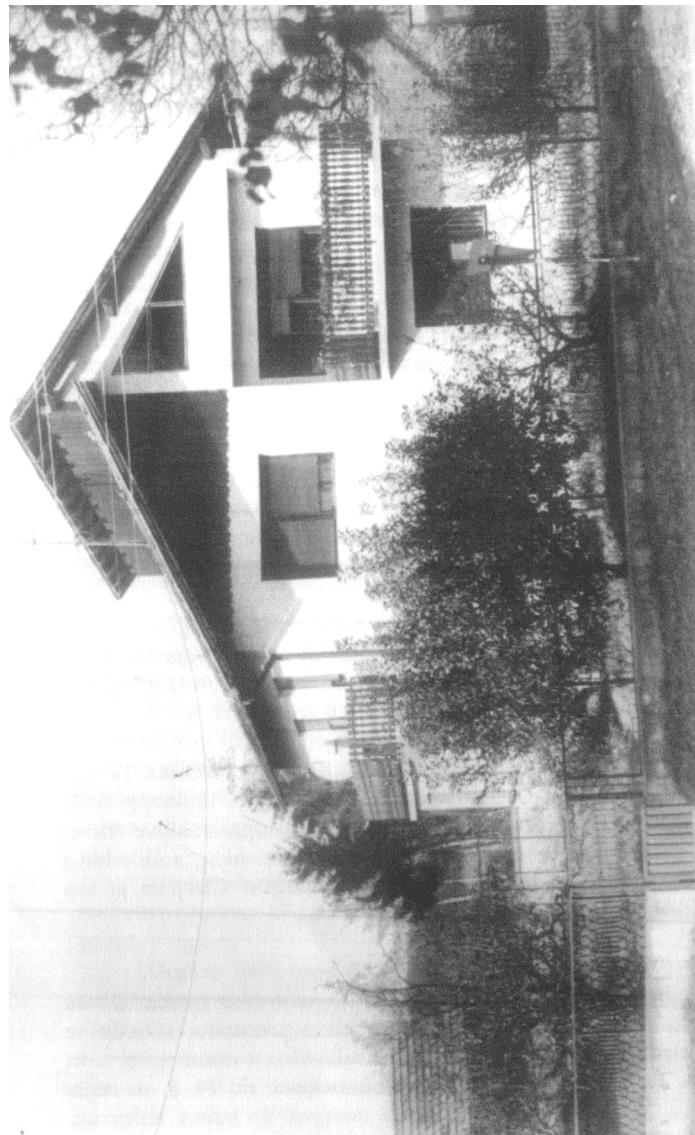
Početkom 1974. župnik je odlučio srušiti dotrajali stari župni dvor. Kako je župa posjedovala oko 15 jutara zemlje, dogovorno sa župljanima odlučilo se prodati oko 8 jutara župne zemlje.

Prva dražba nije uspjela, a na drugoj 18. 5. dražba je uspjela i Alojz Kirin je zemlju od 3 jutra i 744 hвати kupio za 13.500.000 st. dinara, pa je upravitelj župe u Pitomači nabavio monta opeku, crijevo, željezo i stolariju.

Radi uređenja imovinskih stvari 1974. gradnja novog župnog dvora je bila odgodena. Ostvarenje gradnje je Župno vijeće prihvatiло 1976. godine. Zatraženo je dopuštenje Nadb. Duh. Stola s molbom da se u tu svrhu još jedan dio župne zemlje proda, što je Duhovni Stol dopustio. Uređenjem imovinskog prava zemljista starog dvora građevinsko dopuštenje je izdala nadležna vlast u Đurđevcu. Zidarske radove preuzeo je građevinski poduzetnik Antun Kovačić iz Sesveta. Pomagali su i drugi majstori iz sela.

Kopanje temelja započelo je 12. travnja 1976. Kamen temeljac je postavljen 22. travnja. Srušen je dio starog župnog stana. Vjernici su se vrlo dobro uklopili u gradnju. Preko 200 radnika su dali. Zidanje je započelo 17. 5. Oko polovice kolovoza dovršeno je zidanje, kroviste i žbukanje iznutra. Pred jesen je postavljeno staklo i u zgradu se preselio župni ured.

Pred Uskrs 1977. srušen je i preostali dio starog župnog ureda. Početkom travnja novi župni stan je prikopčan na trofaznu struju uz cijenu od 3.000 dinara. Na katu je uređena velika soba (palača), mala sobica i kupaonica. U sobe je postavljen parket i

Novi župni dvor (Foto: S. Zvonar)

nalijepljene tapete, a kupaonica opločena. Nabavljeni su i lijepi lusteri. Godine 1978. je uređena kancelarija i sobica do nje.

U 1979. uređena je sobica za domaćicu i sav potrebnii namještaj. U 1982. postavljena je željezna ograda oko novog župnog dvora. Radove je izvršio Darko Palaić i sam župnik. Namještaj kuhinje, uređenje hodnika i stubišta izveo je sam župnik 1980. godine.

Uređenjem balkona 1990. godine zgrada župnog stana je konačno dovršena. Obojena je i sva stolarija.

KAPELICA ŽALOSNE GOSPE

Vjernici iz ulice Stara Cirkva (Štrosmajerova), najstarijeg dijela Sesveta na mjestu izvorne crkve iz 1334. na mjestu starog groblja, podigli su kapelicu u čast Žalosne Gospe. Kapelicu je blagoslovio o. Bernardo Rubinić, upravitelj župe Sv. Benedikta iz Kloštra Podravskog 24. travnja 1977. godine. Misa je bila ispred kapelice uz mnoštvo vjernika.

KAPELA GOSPE FATIMSKE

Na mjestu sakristije s lijeve strane crkve, župnik je smatrao potrebnim urediti dvoranu za vjeronauk. Prostor od 8x4 m pretvorio je u kapelu Gospe Fatimske. U njoj će župnik slaviti dnevnu Misu i vjeronauk za djecu.

Soba se može i grijati. Prigodom proslave 100 godina od sagrađenja župne crkve bio je prisutan i nadbiskup Franjo Kuharić, koji je spomenutu kapelu svečano blagoslovio. Kapela je u župi postala i proštenje, koje se svake godine u Sesvetama slavi 13. svibnja, na spomen ukazanja Gospe.

Za tu svečanost su nekolicina žena izradile komplet oltarnog ruha i jednu albu. Sve je izvezeno ručnim radom. Napravljen je i jedan bijeli plašt. Plašt i misno ruho sašila je Ana Palaić iz Štrosmajerove ulice.

SAKRISTIJA I NOVI BOŽJI GROB, NEKI PREDMETI

U 1979. godini namještena je nova sakristija. Uređen je Božji grob. Zvonar Ivan Bušetinčan deterđentom je oprao zidove crkve. Nabavljen je materijal za ljubičastu misnicu, antipendij i štolu. Nabavljen je i novo platno za jaslice. Obojena je sva stolarija u crkvi.

«POZLATIMO NAŠE KALEŽE»

Na taj župnikov poziv skupilo se toliko novcam da su pozlaćeni i svi kaleži. Budući da je novca preostalo odlučilo se pozlatiti i pokaznicu, koja je lijepo ukrašena i obnovljena. Dva kaleža su do Cvjetnice 1980. bila obnovljena, do 24. 5. su stigla još dva i 3 plitice. A pokaznica je uređena do konca kolovoza. Posao je izvršio Franc Puch majstor iz Ljubljane.

OBNOVA ŽUPNE CRKVE

Za proslavu 100 godina župe u Sesvetama župnik je odlučio sa svojim Vijećem obnoviti župnu crkvu, a prije svega njeno krovište i vanjski izgled.

Koncem travnja 1982. godine nabavljen je novi crijepl za prekrivanje cijele crkve. Crijepl je uplaćen u ciglani Čret u Hrvatskom Zagorju. S prijevozom crijepl će stajati 132.600 din. Trebao je biti dostavljen koncem lipnja a dostavljen je tek na kraju srpnja. Uz crijepl je nabavljen i 3m kubična fosni za nove letve. Budući da je crijepl kasno stigao, posao je odgođen za 1983. godinu. I nastavljen je u mjesecu svibnju 1983. godine. Sve stare letve su skinute, poletvano je krovište novim letvama i zatim novim crijeplom pokrito. Posao su obavili majstori poduzetnika Vida Međurečan iz Kalinovca. Posao je plaćen oko 500.000 din. Na crkvu su postavljeni i novi žlebovi. U jesen iste godine popločeno je svetište crkve mramornim pločama. Posao je izvelo svojim materijalom poduzeće «Uzor» iz Virovitice. Plaćeni je 128.000 din. Župsko je vijeće 24. 2. 1984. zaključilo da se ide i na popravak crkve izvana, to jest, nova fasada. Posao je sklopljen sa zidarskim majstorom Vidom Kedurečan iz Kalinovca. On će sve radnje izvesti svojim materijalom. Župa će platiti po m^2 , a radovi će početi u jesen, dok bude svježije vrijeme.

Posao je započet u jesen, ali je radi lošeg vremena odgođen za proljeće 1985. godine. Završeni su samo toranj i pročelje. Treba spomenuti, da su boje za cijelu crkvu nabavljene u Karlovcu u tvornici boja. Boja je stajala 162.000 din. Budući da su se vjernici lijepo odazvali svojim doprinosima, u jesen su bili plaćeni učinjeni radovi.

U proljeće 1985. crkva je ožbukana i obojena. Poslije radova na crkvi obojena je zgrada župnog stana. Jednako je uređena i garaža i ograda.

Godine 1987. uređeni su novi vodovi struje. Vodovi razglasila

uzidani su. Sve električne radnje izvšio je elektroinstalater Nikola Sitek iz Tomićeve ulice. Nabavljeni su i novi zidni lusteri iz Slovenije, tvornice u Poljčanama. Svi ovi radovi su stajali 2.100.000 din.

U godini 1988. crkva je iznutra obojena. Slike Evandelistu ponad glavnog oltara potpuno su obnovljene, a jednako i ornamentika i drugi ukrasi. Sve radove obnove izvršio je majstor Josip Genc iz Bednje sa svojim suradnicima. Radovi su započeli 13 travnja, a dovršeni 23. svibnja. Radilo se 26 dana. Pohvaliti treba ove marljive majstore. Pohvaliti treba i župljane Sesveta, koji su obilno pomagali.

Crkva je u cijelosti prekrita crvenim tepisonom.

OBNOVA VELIKOG OLTARA

U obnovljenoj crkvi trebalo je posebnu pažnju posvetiti i glavnome oltaru, podignutom u čast Sviju Svetih! Ta pažnja je i ostvarena 1989. kad je veliko oltar u cijelosti obnovljen. Obnovljena je i slika Svih Svetih, kipovi i oltarni retabl. Sveci - Sv. Josip, Sv. Petar apostol, Sv. Nikola Tavelić i bl. Marko Križevčanin obnovljeni su u mjesecu svibnju, a sve ostalo u mjesecu srpnju. Posao je uspješno obavio majstor Franjo Mrnjec iz Brckovljana. Vjernici su doprinjeli svoje priloge za ovaj plemeniti kulturni pothvat.

Godine 1982. zvonar Ivan Bušetinčan obnovio je oltar Sv. Stjepana. Obnovljeni su i ostali oltari. Crkva je dobila i centralno grijanje, a elektrificirana su i crkvena zvona (1994. god.).

MLADA MISA

Sesvete su dobile i jednog mladomisnika. To je Milan Lončarić, koji je pred Božić 1974. primio đakonat, a u jubilarnoj godini 1975. Milan Lončarić posebno je odlikovan i svećeništvo mu je dao papa Pavao VI, koji je svećano na trgu Sv. Petra u Rimu redio 359 đakona iz svih krajeva svijeta. Na Milanovu ređenju bio je domaći župnik Hrupec i mlađi Darko Palačić, student iz Sesveta. Mladu misu je Milan Lončarić slavio u Sesvetama 27. 7. 1975. Svečanost je bila vrlo velika. Propovijedao je Nikola Stojanović, župnik iz Zagreba, uz mnoštvo naroda iz Sesveta i okolice. Ova Mlada misa potpisnjala je Sesvećane i na Mladu misu, koju je 1935. u Sesvetama slavio Martin Matan, rođen 30. 10. 1912., zaređen 29. 6. 1935., a umro kao umirovljenik u Velikom Grđevcu.

Po majci iz Podravskih Sesveta spada i franjevac o. Vlado Mustač, zaređen 1977.

Vrlo vrijedan brat franjevac Fidel (Josip) Šerbedija rođen u Sesvetama, a umro u Zagrebu 2. 10. 1952. u 72. god.

SVEČANI JUBILEJI

Godine 1978. navršilo se 100 godina, kako je sagrađena današnja župna crkva. Svečanost te obljetnice počastio je dolazak nadbiskupa Franje Kuharića, koji je uz prisutnost svećenika đurđevačkog đakonata blagoslovio kapelu gospe Fatimske i slavio svečanu koncelebriranu Misu i održao prigodnu propovjed sabranim vjernicima.

Godine 1986. župa u Sesvetama slavila je 100 godina svoga postanka (1886-1986.). Na svečanosti su bili prisutni svećenici đurđevačkog i virovskog dekanata i još gosti svećenici iz virovitičkog dekanata. Svečanost je imala posve vjerski značaj. Prije svećane Mise govorio je domaći župnik o povijesti postanka sela i župe. Spomenuo je i poraznu činjenicu da Sesvete izumiru, po 30 stanovnika godišnje i sad je broj stanovnika smanjen na 2.160.

Nakon župnikova govora bio je i mali recital, a zatim svečana Misa, pod kojom je propovjedao Josip Jasminčić župnik u Gradini, o majčinstvu. Treća jubilarna svečanost bila je 3. 7. 1991. uz domaćeg župnika, sada već dekana đurđevačkog, sabrali su se njegovi suređenici iz 26. 6. 1966. da proslave zajednički jubilej 25 godina ređenja.

Svečanu Sv. Misu predvodio je biskup Jurica Jezerinac, njihov suređenik, a propovijedao je pitomački župnik Stjepan Deskar, redatelj svečanosti, a na orguljama je vjerni narod pratila sestra Benjamina iz Đurđevca. Prisutni su bili i susjedni župnici i uzvanici.

KAO POSLJEDNJE

Stare orgulje iz 1888. su temeljito obnovljene, a mijeh je dobio pogonski motor. Nedostaje orguljaš.

Godine 1992. u crkvi je izgrađen novi oltar prema puku. K tomu i ambon. Opločeno je cijelo svetište sa strane u visini od 1,20 m. Sve je ovo izgrađeno od istarskog mramora. Radove je izvela firma «Uzor» iz Virovitice.

(Svi podaci iz «Spomenice» II župe u Sesvetama).

Izvori i literatura

1. Spomenica župe u Sesvetama od 1889., I i II od 1946.
2. Liber memorabilium od 1780. župe Klošta
3. Nadbiskupski arhiv Protokoli vizitacija komarničkog arhiđakonata svezak IV., V., IX. i XVI. Od godine 1706. do 1840. Zagreb
4. Ivan Tkalčić, Monumenta II. To. Pars. III.
5. Josip Bosendorfer, crtice iz Slavonske povijesti, Osijek 1910.
6. Juraj Ćuk, Podravina od Bednje do Voćinke i susjedna područja do polovice četrnaestog vijeka Vjesnik Kr. Hrv. Slav. Dalm. Zem. Arhiva god. XVIII. Br. 3. 1916.
7. Janko Barle, Katolički list 1902. 32. str. 410-411.
8. R. Horvat, Crtice iz Hrvatske povijesti I. Zagreb 1935.
9. Blaž Mader, Časti i dobru zavičaja, Zagreb 1937.
10. Stjepan Pavičić, Podrijetlo naselja i govora u Slavoniji, Zagreb 1953.
11. Antun Cuvaj, Građa za povijest školstva, I. knjiga
12. R. Lopašić, Prilozi za povijest Hrvatske, Starine XVII
13. Luka Ilić Oriovčan, Postanak c. Kr. Vojničke granice, Arhiv V. 1859, str 101-127.
14. Šematizmi zagrebačke nadbiskupije 1900.-1912. 1966.
15. D. Feletar, Podravina, Koprivnica 1973.

SADRŽAJ:

Pogled u prošlosti.....	9
1. Tragovima prošlosti sesvetskog naselja.....	12
Položaj sela.....	14
Naziv sela.....	15
Sesvete prije Turaka.....	15
Sesvete u tursko vrijeme.....	19
Povratak u Sesvete.....	22
2. Sesvete u 18. i 19. stoljeću.....	26
U sastavu Vojne krajine.....	26
Razvoj i način života.....	28
Kapela Svih Svetih.....	33
Groblje.....	34
Narodna škola.....	35
3. Župa u Sesvetama.....	36
Osnivanje župe i početak djelovanja.....	36
4. Župna crkva.....	39
Oltari u crkvi.....	41
Veliki oltar.....	41
Oltar Majke Božje od svete Krunice.....	43
Oltar Svetog Stjepana kralja.....	43
Propovjedaonica.....	45
Križni put.....	45
Stepenice na kor.....	45
Orgulje.....	47
Zvona.....	47
Ura na tornju.....	49
Ograda oko crkve.....	49
Lipe oko crkve.....	49
Lipe oko crkve i na trgu kod crkve.....	49
Munjovod na tornju.....	49
Slike u sakristiji i crkvi.....	51
Sveto posuđe.....	51
5. Kapela Svetoga Ivana Nepomuka.....	53
6. Kapelica Gospe Fatimske.....	55
7. Kapelica Žalosne Gospe.....	55
8. Raspela na području župe.....	55

Kalvarija na trgu ispred	
škole.....	56
9. Izživota sela i župe.....	60
Župni dvor.....	62
Župna nadarbina.....	64
10. Upravitelji i župnici u Sesvetama.....	64
11. Iz prošlosti u budućnost.....	67
Izvori i literatura.....	74